

ORTODOKSIA

no. 3

*Ἐπιτόπωσον ἔχε ὁγιαζόντων λόγων
ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει
καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

2 Tim. 1:13.

Julkaisija:

Nuorten Ortodoksisten Pappien Liitto

TAVARA-AITTA O.Y.

Pääliike Sortavalassa

PUH.

720 - 726 - 145

*

Paikkakunnan ja laajan ympäristön suurin, hyvin lajiteltu ja kilpailukykyinen

sekatavaraliike

P. LAPPI

Kultasepäniike

Sortavala - Torik. 8
Puhelin 480

**Kello-, Kulta-, Hopeatavara-
ja silmälasikauppa**

Kaunis ja
runsas valikoima

lahja- ja muistoesineitä

*Taidekudontaa
Kotiteollisuutta
Keramiikkia
Lankoja*

kaunis valikoima

KOTI-PIRTTI

Kirkollishallituksen talo

V. NIKITIN

Hedelmä-, Herkku- ja Siirto-
maatavarainkauppa

Sortavala

Myy kaikkia alaan kuuluvia
tavaroita ajan halvimpaan
hintaan

WARZ OY.

**Kangas-, ruoka- ja
rikkamatavarakauppa**

Sortavala
Siitoinin kivitalo

Ostaa

metsäeläinten nahkoja

VALOKUVAAMO

MAIJALA

SORTAVALA

Puhelin 235

MAITO-, HERKKU- JA RUOKA-
TAVARAKAUPPA

MIKKO SALMELA

SORTAVALA

Karjalankatu 28 - Puh. 283

SUOSITELLAAN

ORTODOKSIA

Julkaisija: NUORTEN ORTODOKSISTEN PAPPIEN LIITTO

N:o 3	Toimitus: <i>Aleksanteri Ryttyläinen</i> (vastaava) <i>Pauvo Saarikoski</i> (päätoimittaja)	1935 Joulukuu
-------	--	------------------

UUDEN TESTAMENTIN ILMESTYMINEN

Kirjoittanut *Pauvo Saarikoski*

Varhaisimpina sivistyskausina filosofit ja muut oppineet suurmiehet eivät valloittaneet kannattajiensa sydämiä kirjoitettujen teosten kautta, kuten meidän päivinämme tapahtuu, vaan kooten ympärilleen pienemmän tai suuremman oppilasjoukon, he antoivat oppinsa jälkimaailmalle opetuslastensa välityksellä. Tätä aikansa tapaa seurasi myöskin uskontomme perustaja Jeesus Kristus. Hän ei kirjoittanut kirjoja; ainoa kohta koko Uudessa Testamentissa on Joh. 8:6, jossa sanotaan Jeesuksen Kristuksen kirjoittaneen, mutta senkin kerran hän kirjoitti hiekkaan, eikä kukaan tiedä, mitä hän kirjoitti.

Myöskään opetuslapsilleen Jeesus Kristus ei käskenyt kirjoittaa kirjoja. Missään niissä käskyissä, jotka hän on antanut opetuslapsilleen evankeliumin saarnaamisesta, me emme löydä kehoitusta kirjoittamiseen. Tämä jo riittää kumoamaan sen harhaluulon, että Uuden Testamentin pyhät kirjat olisivat syntyneet itse Jeesuksen käskystä, minkä uskonnollisista asioista vähemmän perillä olevissa piireissä huomaamme verrattain yleisesti vallitsevan.

Varmemmin tämän harhaluulon uskoisimme häipyvän, jos saisimme luoda katsauksen Uuden Testamentin pyhien kirjojen syntyyn ja niiden kokoamiseen yhdeksi kanoniksi eli kokoelmaksi. Tällainen katsaus olisi muutenkin tarpeellinen: se auttaisi meitä muodostamaan oikean käsityksen Pyhästä Raamatusta, sen arvosta ja merkityksestä ja herättäisi meissä syvempää rakkautta Jumalan ilmoitettua sanaa kohtaan. — Tämä kirjoitus on tarkoitettu sellaiseksi katsaukseksi. Se jakaantuu kahteen osaan, joista ensimmäisessä esitämme syyt Uuden Testamentin pyhien kirjojen kirjoittamiseen ja toisessa näiden pyhien kirjojen muodostamisen yhdeksi kanoniksi eli kokoelmaksi.

I. SYYT UUDEN TESTAMENTIN KIRJOJEN SYNTYYN.

Syitä, jotka ovat vaikuttaneet Uuden Testamentin pyhien kirjojen syntyyn, ei ole tuotu esiin niin selvästi itse Uuden Testamentin kirjoissa, että Pyhän Raamatun tutkijat ilman muuta olisivat yksimielisiä niistä. Perustuen itse Uuden Testamentin kirjojen sisältöön ja niihin perintätietoihin, jotka ovat säilyneet kirkonisilla ja opettajilla, voimme jakaa nämä syyt kahteen seuraavaan ryhmään: 1) *muutamien seurakuntien ja yksityisten kristittyjen halu syventyä tarkemmin Jeesuksen Kristuksen oppiin ja 2) harhaoppien ja muiden epäjärjestysten ilmestyminen seurakunnissa.*

Pyhän Hengen vuodattamisen jälkeen kristillinen julistus voitti nopeasti alaa kaikkialla. Syntyi kristillisiä seurakuntia, joiden jäsenet pyrkivät palavalla innostuksella omistamaan täydellisenä kristillisen opin. Käämyttiin apostolien ja heidän matkatoveriensä puoleen ja pyydettiin heitä kirjoittamaan mahdollisimman täydelliset esitykset Kristuksen elämästä ja opista. Tällaisista syistä, vakuuttavat vanhat kirjalliset muistomerkit, ovat syntyneet Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen evankeliumit.

Meidän kanonista Matteuksen evankeliumia on totuttu pitämään vanhastaan Matteuksen kirjoittamana ja hebreankielestä

käännettynä kreikankielelle. Tämä käsitys perustuu vanhoihin kirjallisiin muistomerkkeihin, ennenkaikkea Hierapolin piispan Papiaksen muistiinpanoihin, jotka hän on kirjoittanut itse apostolien ja heitä lähellä olevien henkilöiden kertomusten mukaan, ja joista katkelmia on säilynyt meille Eusebioksen kirkkohistoriassa. Papias nimittäin mainitsee, että Matteus on kirjoittanut hebreankielellä evankeliumin.¹⁾

Mutta tätä vanhaa käsitystä ovat pyrkineet horjuttamaan myöhempien aikojen Raamatun tutkijain, pääasiallisesti protestanttisten, väitteet, että meidän Matteuksen evankeliumi ei olisikaan ap. Matteuksen hebreankielellä kirjoittama alkuevankeliumi, vaan on sen kirjoittanut kreikankielellä joku toistaiseksi tuntematon henkilö. Logia-nimitys, jota Papias käyttää Matteuksen evankeliumista, ei sovi kanoniselle evankeliumille, väittävät tämän suunnan edustajat.

Tämän kirjoituksen puitteet eivät salli käydä selittämään perusteellisesti sitä arvostelua, minkä nämä myöhempien raamatuntutkijain mielipiteet ovat saaneet osakseen, mutta on kuitenkin huomautettava, että heidän väitteensä on leimattu ei ainoastaan perusteettomiksi, vaan suorastaan mielivaltaisiksi, sillä kristillisen kirkon koko menneisyys tuntee ainoastaan yhden, alkujaan hebreankielellä kirjoitetun Matteuksen evankeliumin, josta Papias käyttää Logia-nimitystä, mutta jonka myöhemmät raamatuntutkijat tulkitsevat väärin. Professori S. M. Zarin huomauttaakin, että jos Papias olisi tietänyt, kuinka paljon onnettomuutta aiheuttaa tieteelle tämä ainoa termi, niin hänen kätensä — voimme olla siitä täysin vakuutetut — ei olisi liikahtanut kirjoittamaan sitä.²⁾

Emme katso siis olevan syytä asettaa epäilyksen alaiseksi Matteuksen evankeliumin alkuperäisyyttä. Pysymme siinä käsityksessä, että meille säilynyt kanoninen Matteuksen evankeliumi on apostoli Matteuksen hebrealaisia varten kirjoittama evankeliumi.

¹⁾ Euseb. H. E. III, 39: 16.

²⁾ Лекції по священному Писанню Нового Завета, siv. 106.

Mikä on antanut aiheen Matteukselle evankeliumin kirjoittamiseen? Tähän antaa meille selvän vastauksen Eusebios Kesarealainen kirkkohistoriassaan, jossa hän sanoo: »Matteus saarnasi alkujaan hebrealaisille, mutta sitten, päätettyään lähteä muitten kansojen luo, hän kirjoitti heidän omalla kielellään evankeliumin, joka nyt tunnetaan hänen nimellään, jotta tämä kirjoitettu evankeliumi voisi korvata hänen läsnäolonsa niiden kristittyjen keskuudessa, jotka hän nyt jätti.¹⁾ Tätä tiedonantoa täydentää Johannes Krysostomos, joka selitysteoksissaan sanoo, että uskovaiset pyysivät Matteusta kirjoittamaan sen, mitä hän suullisesti oli heille opettanut. On luultavaa, että tähän uuteen, tärkeään yritykseen, Kristuksen opin ja elämän kirjoihin viemiseen, johon itse Mestari, kuten olemme nähneet, ei antanut minkäänlaista kehoitusta, Matteus ei ryhtynyt omin päin, kuulematta toisten apostolien mielihäpä. Niinpä vanhat kirjalliset muistomerkit tietävätkin kertoa, että apostoli Matteus ryhtyi kirjoittamaan evankeliumiaan toisten apostolien kanssa tehdyn päätöksen nojalla.

Evankelista Markus, tunnettu nimeltä myös Johannes Markus, oli syntyisin Jerusalemistä ja lienee hän jo nuorena saanut vaikutteita Kristuksesta, vaikka vanhat kirjailijat eivät pidäkään häntä Kristuksen silminnäkijänä. Todennäköisesti apostoli Pietarin saarnan vaikutuksesta hän kääntyi kristinuskoon ja seurasi ensimmäi apostoli Paavalia lähetysmatkoilla, mutta myöhemmin liittyi apostoli Pietariin, jonka kanssa hän saarnasi m.m. Roomassa. Täällä kristityt pyysivät häntä kirjoittamaan evankeliumin. Siitä on mainintoja useammilla kirkkoisilla, mutta erittäinkin Klemens Aleksandrialaisella, joka sanoo: »Monet Rooman kristityistä pyysivät Markusta, että hän Pietarin pitkäaikaisena matkatoverina ja muistaen kaikki, mitä Pietari on sanonut, kirjoittaisi yhteen kaikki Pietarin saarnat, ja hän, kirjoittaen evankeliumin, jätti sen heidän huostaansa.» Edelleen Klemens Aleksandrialainen ker-

¹⁾ Euseb, H. E. III, 24, 6.

too, että apostoli Pietari iloitsi Rooman kristittyjen tällaisesta harrastuksesta ja hyväksyi Markuksen kirjoittaman evankeliumin luettavaksi kristittyjen yhteisissä jumalanpalveluksissa.

Tiedot evankelista Luukkaasta, samoin kuin Theofiluksestakin, jolle Luukas osoittaa evankeliuminsa, ovat hyvin puutteelliset, ja sen tähden raamatuntutkijat esittävät heistä mitä erilaisimpia otaksuja. Tämän puitteissa ei ole mahdollista tuoda esiin kaikkia teorioita, joita raamatuntutkijat ovat esittäneet Luukkaan ja Theofiluksen henkilöllisyyksistä ja heidän keskinäisistä suhteistaan. Sentähden täytyy tyytyä ainoastaan toteamaan, että kolmannen evankeliumin kirjoittaja on Luukas, siviiliammatiltaan lääkäri ja apostoli Paavalin matkatoveri, ja että hän on kirjoittanut evankeliuminsa korkearvoiselle Theofilukselle, *jotta tämä oppisi tuntemaan, kuinka varmoja ne asiat ovat, joita Theofilukselle on opetettu.*

Muutammat tutkijat ovat esittäneet sellaisia mielipiteitä, että Luukas apostoli Paavalin matkatoverina olisi tahtonut evankeliuminsa kautta kohottaa Paavalin apostolista arvoa siinä taistelussa, mikä kahden ensimmäisen vuosisadan aikana oli käynnissä juutalais- ja pakanakristittyjen kesken.¹⁾ Mutta tällaisella väitteellä tuskin lienee vakavampia perusteita. Voidaan kysyä: mitä syytä Luukkaalla olisi siinä tapauksessa osoittaa evankeliuminsa Theofilukselle? Tähän vastataan, että Theofilus yhäisenä ja varakkaana kristittynä tahtoi jäljennyttää ja levittää Luukkaan evankeliumia. Mutta itse Luukashan nimenomaan vakuuttaa ryhtyneensä kirjoittamaan, jotta Theofilus oppisi tuntemaan, kuinka varmoja ne asiat ovat, joita hänelle, Theofilukselle, on opetettu. Eikö näinollen tunnu oikeammalta ajatella, että Luukas on kirjoittanut evankeliuminsa Theofiluksen erikoisesta pyynnöstä ja toivomuksesta, jollaisia pyyntöjä ja toivomuksia, kuten näemme, esittivät monet muutkin kristityt apostoleille. Tällaisen tulkinnan löydämmekin useilla vanhemmilla raamatunselittäjillä.

¹⁾ F. Godet: *Kommentar till Lukas-Evangeliet*, II, 36.

Neljännän evankeliumin kirjoittaja on hyvin tunnettu Jeesuksen Kristuksen rakastettu apostoli Johannes, ja eroaa tämä evankeliumi luonteensa ja sisältönsä puolesta toisista n.s. synoptisista evankeliumeista. Kun kolme ensimmäistä evankeliumia kertovat pääasiallisesti samoista asioista, niin Johannes sen sijaan esittää useita sellaisia asioita, joista toiset evankelistat eivät puhu mitään. Tämä eroavaisuus puhuu sen perimätiedon puolesta, mikä on säilynyt Klemens Aleksandrialaisella, Eusebioksella ja Theodoretos Mopsuestilaisella Johanneksen evankeliumin synnystä. Sen mukaan Vähän Aasian kristityt, joille olivat tunnettuja kolme ensimmäistä evankeliumia, kääntyivät Johanneksen puoleen pyytäen häntä kirjoittamaan neljännen evankeliumin täydennykseksi edellisille. Johanneksen evankeliumin vertailu toisiin evankeliumeihin todistaakin täydellisesti, että tämä evankeliumi on kirjoitettu täydennykseksi edellisille.

Tämän ulkonaisen syyn ohessa on ollut Johanneksella muitakin syitä, jotka ovat vaikuttaneet tämän evankeliumin syntyyn. Nämä syyt kuuluvat mainitsemaamme toiseen ryhmään, ja siirrymme nyt lähemmin tarkastelemaan niitä.

Kristinuskon ilmestyessä vallitsi kaikkialla suuri uskonnollinen synkretismi eli sekoitus, jossa miltei kaikki sen aikaiset uskonnolliset ja filosofiset suunnat pyrkivät sulautumaan yhdeksi uskonnollis-filosofiseksi kaaokseksi. Tästä synkretismin virrasta nousi esiin harhaoppi, joka tunnetaan gnostilaisuuden nimellä ja joka sai aikaan pitkäaikaisia riitoja kristillisissä seurakunnissa. Tätä harhaoppia vastaan saivat taistella apostolit aivan ensi alusta asti. Jo Samariassa he kohtasivat poppamiehen Simonin, vanhojen kristillisten kirjailijain mukaan ensimmäisen gnostikon, joka oli täynnä katke-
raa sappea ja vääryyden siteissä (Ap. T. 8:23) ja joka pyysi apostoleilta saada rahan edestä Pyhän Hengen lahjan.

Tämä harhaoppisuuden sumu, joka tahtoi kristinuskonkin sulattaa itseensä, ei voinut jäädä apostolien huomion ulkopuolelle. Uuden Testamentin kirjat sisältävät useita poleemisia

kohtia, ja ne todistavat, mikä huomattava merkitys oli gnostilaisuudella Uuden Testamentin kirjojen ilmestymisessä. Tällaisia poleemisia kohtia huomataan m.m. Johanneksen evankeliumin alussa sekä kymmennessä ja yhdennessätoista luvuissa, joissa kirjoittaja voimakkaalla tavalla tuo esiin Jeesuksen Kristuksen Jumaluuden, jonka gnostilaisuus yleensä kielsi.

Harhaopit eivät puhaltaneet ainoastaan pakannuuden taholta; niitä ilmestyi myöskin juutalaiselta taholta. Kuten ymmärrettävää, eivät juutalaiset, jotka kääntyivät kristinuskoon, voineet helposti luopua vuosituhantisista, pyhistä uskonnollisista tavoistaan. Kristinuskoon kääntyneinäkin monet heistä vaativat tarkkaa, kirjaimellista Mooseksen lain noudattamista, ja tämä vaatimus johti niihin ristiriitaisuuksiin, jotka syntyivät juutalaiskristillisyyden ja pakanakristillisyyden välillä. Tämän ristiriidan selvittämiseksi kutsuivat apostolit ensimmäisen kokouksen Jerusalemiin vuonna 51, mutta senkin jälkeen erimielisyydet jatkuivat. Juutalaisella taholla muodostui anti-paavalilainen puolue, joka koetti alentaa Paavalin apostolista arvoa. Tämä sai luonnollisesti apostoli Paavalin puolustamaan itseään, ja niin saivat alkunsa monet apostoli Paavalin lähetykskirjeet, joissa on suunnattu julistuksen kärki laintekoihin takertunutta juutalaisuutta vastaan.¹⁾

Ajanpitkään juutalaisten kristittyjen yksipuolisuus meni niin pitkälle, että syntyi harhaoppeja, nasarealaisuus ja ebionialaisuus, jotka saivat aikaan levottomuutta useissa kristillisissä seurakunnissa ja antoivat aiheita niin apostoli Paavalille kuin muillekin apostoleille lähetykskirjeiden kirjoittamiseen.

Harhaoppeja lähellä ovat muut epäjärjestykset ja synnit, kuten erilaiset riitaisuudet ja puolueet kristittyjen keskuudessa, raskaat synnit, jollaisia ilmeni esim. Korinton seurakunnassa, ja ennenkaikkea juutalaisten ja pakanoiden taholta

¹⁾ Huomaa protestanttisuuden yksipuolinen oppi pelastuksesta uskon kautta, mikä on tunnusomaista ap. Paavalin juutalaisuutta vastaan tähdätyillä lähetykskirjeillä.

tulevat vainot, joiden riehussa apostolit tahtoivat lähetykskirjeittensä kautta rohkaista ja lohduttaa uskovaisia. Tässä viimeksimainitussa tarkoituksessa on syntynyt myös Uuden Testamentin viimeinen kirja, Johanneksen Ilmestys, joka eroaa kaikista muista Uuden Testamentin kirjoista siinä, että se on kirjoitettu itse Jumalan erikoisesta kehoituksesta lohdutukseksi ja voiton toivon säilyttämiseksi kärsivälle Kristuksen seurakunnalle.

Tällaisista ulkonaisista syistä alkunsa saaneilla Uuden Testamentin pyhillä kirjoilla on luonnollisesti täytynyt olla oma, yhteinen ja syvempi tarkoitusperänsä, minkä on täytynyt saada ilmetä kirjojen kirjoittamisena. Tämä tarkoitus on sama, mikä oli myöskin suullisen evankeliumin julistamisella, nimittäin saarnata pelastuksen sanomaa ihmiskunnalle. Niin selvällä ja moninaisella tavalla tämä tulee näkyviin itse Uuden Testamentin pyhissä kirjoissa. Luukas tuo ilmi tämän tarkoituksensa sanoissaan, jotka olemme jo maininneet, nimittäin: »Olen päättänyt kirjoittaa, jotta oppisit tuntemaan, kuinka varmoja ne asiat ovat, joita sinulle on opetettu.» Johannes ilmaisee tämän tarkoituksensa vielä selvemmin ja sanoo: ». . . nämä ovat kirjoitetut, jotta uskoisitte, että Jeesus on Kristus, Jumalan Poika, ja jotta teillä uskon kautta olisi elämä hänen nimessään.» Matteuksella on koko evankeliumin sisältö ikäänkuin yhtä ja samaa kehoitusta uskomään Jeesukseen Kristukseen, luvattuun Messiaaseen. Raskasta oli apostolien todeta, että Jumalan oma kansa, — kansa, jolle niin selvästi oli jo edeltäpäin ilmoitettu Messiaan tulo ja jonka omat pyhät kirjoitukset todistivat Jeesuksesta Kristuksesta, hylkäsi Vapahtajansa. Matteus koettaa kaikkensa käännättääkseen tämän kansan lasten sydämet Vapahtajan tunnustamiseen. Ja sanalla sanoen: kaikki Uuden Testamentin pyhät kirjat on tarkoitettu todistukseksi ihmiskunnalle Kristuksen kautta tulleesta pelastuksesta ja uskonnollis-siveelliseksi rakenukseksi pääasiallisesti omalle ajalleen ja sitten perintönä nouseville sukupolville.

II. UUDEN TESTAMENTIN RAAMATUN KANONIN MUODOSTAMINEN.

Edellä olemme nähneet syyt Uuden Testamentin pyhien kirjojen syntyyn ja olemme huomanneet niistä, että Uuden Testamentin pyhien kirjojen kirjoittajilla ei ollut tarkoituksena luoda Uuden Testamentin Raamatun kanonia, vaan oli nämä kirjat suurimmaksi osaksi osoitettu yksityisille seurakunnille ja vieläpä yksityisille henkilöillekin. Mutta kuten kaikkina aikoina ihmiskunta on koonnut talteen parhaimmat henkiset tuotteensa tuntien niiden arvon ja merkityksen sekä tarpeellisuuden nouseville sukupolville, samoin ensimmäiset kristityt kokosivat hajallaan olevat Uuden Testamentin pyhät kirjat yhdeksi kokoelmaksi, — kokoelmaksi, jossa kristitty ihminen löytää itselleen uskon ja elämän todellisen kanonin eli ohjeen.¹⁾

Tämä Uuden Testamentin pyhien kirjojen kokoaminen kanoniksi ei tapahtunut heti eikä yhdellä kertaa, vaan kanoni muodostui hiljalleen neljän ensimmäisen vuosisadan aikana. Voidaan täydellisesti yhtyä Gaussenin sanoihin, jotka hän lausuu Uuden Testamentin kanonin muodostumisesta: »Kun vanha kirkko taistellen, kärsien ja voittaen teki matkaa olonsa ajan ensimmäisen vuosisadan alkupuoliskolla, näki se uustestamentillisen kanonin syntyvän käsissään, niinkuin kukkavihko syntyy naisen käsissä, joka kukkatarhan omistajan rinnalla kulkee kukkatarhojen sivu. Kulkiessaan omistaja taittaa kukkasen toisen perästä ja antaa, — ja niin syntyy vihko naisen kädessä. Ja niinkuin kukkavihko jo alkaa herättää huomiota puoleensa ennenkuin se on täydellinen, heti kun ensimmäiset kukkaset ovat kootut, samoin alkoi uustestamentillinen kanonikin olla olemassa kristillisen kirkon tietoisuudessa ja sai arvonsa heti siitä hetkestä, kun ensimmäiset osat

¹⁾ *κανόν* alunperin merkitsee ohjetta tai mittapuuta, myöhemmin tätä nimitystä on alettu käyttää myöskin niiden kirjojen luettelon merkityksessä, jotka hyväksyttiin jumalanpalveluksissa luettaviksi.

Jumalan Hengen johtamia kirjoituksia joutuivat seurakuntien käsiin.»¹⁾

Uuden Testamentin Raamatun kanonin historian eräät jakavat kolmeen ajanjaksoon, joista ensimmäinen ulotetaan vuoteen 170, toinen vuoteen 303 ja kolmas vuoteen 393, jolloin Hippoon kirkolliskokouksessa Pohjois-Afrikassa hyväksyttiin Uuden Testamentin kanoni nykyisessä muodossaan. Tällaisen jaotuksen tekee esim. professori S. M. Zarin. C. Skovgaard-Petersen jakaa sen myöskin kolmeen jaksoon, nimittäin ensimmäistä jaksoa nimettömien kaudeksi, jolloin nimeltään tuntemattomat jäljentäen Uuden Testamentin kirjoja ovat niitä koonneet yhteen, toista jaksoa tunnettujen kirkkoisien kaudeksi, jolloin määrätietoisesti pyrittiin kokoamaan yhteen Uuden Testamentin kirjoja sekä kolmatta kirkolliskokousten kaudeksi.

Jo ensimmäisenä ajanjaksona me näemme kristillisissä seurakunnissa eräänlaisia Uuden Testamentin pyhien kirjojen luetteloja, joskaan näissä luetteloissa eivät esiinny vielä kaikki kanoniset kirjat. Millä tavalla nämä kokoelmat ovat voineet syntyä? Ne lienevät syntyneet seuraavasti: Kun evankeliumi tai lähetyskirje saapui seurakuntaan, niin tuli se ahkerasti käytetyksi aarteeksi siellä. Niitä säännöllisesti luettiin ja selitettiin yhteisissä jumalanpalveluksissa, — tapa, jonka kristillinen alkuseurakunta on nähtävästi perinyt vanhatestamentilliselta seurakunnalta.

Seurakunnat saadessaan tällaisia kirjoja eivät omistaneet niitä yksinomaiseksi aarteekseen, vaan ne tahtoivat tehdä osallisiksi niiden tuottamasta siunauksesta myöskin toiset, lähinnä naapuriseurakunnat, minkä johdosta nämä kirjat tavallisesti lähtivätkin kiertämään kristillisiä seurakuntia. Tämä oli itse kirjoittajienkin, apostolien, toivomus, minkä näemme esimerkiksi ap. Paavalin lähetyskirjeestä kolossalaisille, jossa hän sanoo: »Kun tämä kirje on luettu teidän luonanne, niin

¹⁾ John Urquhart: Taistelu Raamatusta, siv. 87.

toimittakaa, että se luetaan Laodikeankin seurakunnassa, ja että tekin luette Laodikeasta tulevan kirjeen.» (4:16).

On luultavaa, että seurakunnat lähettäessään saamiaan Uuden Testamentin pyhiä kirjoja toisiin seurakuntiin jättivät niistä itselleen jäljennökset tai päinvastoin, jättivät alkupe-
räisen itselleen ja vieraisiin seurakuntiin lähettivät jäljen-
nöksiä. Tällä tavalla saivatkin alkunsa ensimmäiset Uuden Testamentin kirjojen kokoelmat, jotka ainakin tärkeimmissä seurakunnissa jo hyvin varhain olivat olemassa.

Aivan varhaisimmilta vuosilta meillä ei ole selviä ja varmoja tietoja Uuden Testamentin Raamatun kanonin kokoonpanosta. Toiselta vuosisadalta on kaksi tärkeätä todistuskappaleita: toinen on syyriankielinen Raamatun käännös Peschitto ja toinen n.s. Muratorin kanoni. Edellinen todistuskappale, jonka eräät väittävät syntyneen jo toisen vuosisadan ensimmäisellä puoliskolla, sisältää kaikki muut Uuden Testamentin pyhät kirjat, paitsi Johanneksen toista ja kolmatta, Pietarin toista ja Juudaan lähetyskirjeitä sekä Johanneksen Ilmestystä. Toinen, Muratorin kanoni, jonka italialainen historioitsija Muratori löysi vuonna 1740 Milanosta Ambrosiuksen kirjastosta ja jonka väitetään olevan peräisin toisen vuosisadan loppupuolelta (ei ainakaan myöhemmältä kuin 170), sisältää 4 evankeliumia, Apostolien Teot, 13 ap. Paavalin lähetyskirjettä, Hebrealaiskirjeen, 1 Pietarin kirjeen, 1 Johanneksen kirjeen ja Ilmestyskirjeen.

Syyrialainen Raamatun käännös puhuu meille Uuden Testamentin pyhien kirjojen käytöstä idässä ja Muratorin kanoni taas lännessä, mutta kuten näemme, kummallakin taholla, sekä idässä että lännessä, ovat Uuden Testamentin pyhät kirjat suurimmaksi osaksi tunnettuja jo toisen vuosisadan aikana. Luetteloista kuitenkin puuttuvat monet kanoniset kirjat. Sen sijaan niistä löytyy, varsinkin Muratorin kanonista, muutamia sellaisia kirjoja, joita myöhemmin ei ole voitu hyväksyä Uuden Testamentin kanoniin, kuten esim. Hermaan Paimen, Pietarin Ilmestys ja Salomonin viisauden kirja. Eikä

tässä kyllin. Tuona aikakautena ilmestyi kirjoja ja kokonaisia kokoelmiakin, jotka aivan tarkoituksellisesti olivat vääriä. Oli ilmestynyt lukuisia harhaoppeja, kuten jo aikaisemmin olemme maininneet, ja niiden edustajat seuraten apostolien esimerkkiä joko kirjoittivat omia evankeliumejaan ja lähetysskirjeitään tai väärensivät alkuperäisiä evankeliumeja oman oppinsa ja henkensä mukaisesti. Ankarassa sävyssä tästä todistaa m.m. Korinton piispa Dionysios, joka toisen vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla kirjoittaa seuraavaa: »Perkeleen apostolit ovat sirotelleet rikkaruohoja niihin kirjeisiin, jotka minä kirjoitin. Muutamia kohtia he ovat poistaneet pois ja toisia ovat lisääneet. Ei ole ihmeteltävä, että on olemassa niitä, jotka yrittävät väärentää Herran omia sanoja, koska minunkaan vähäpätöiset kirjeeni eivät ole voineet välttää sellaista kohtaloa.»¹⁾

Yksi tällaisia vääryyden apostoleita oli Pontoosta kotoisin, kirkkohistoriassa hyvin tunnettu Markkion, joka isänsä, Pontoon piispan toimesta eroitettiin seurakunnan yhteydestä. Hän julkaisi vuoden 140 paikkeilla Uuden Testamentin kirjojen kanonin, ottaen siihen vain Luukkaan evankeliumin ja apostoli Paavalin 10 lähetysskirjettä, mutta nekin väärentäen ja muuttaen oman katsantokantansa ja henkensä mukaisiksi.

Mutta Markkion ei suinkaan ollut ainoa, joka näin menetteli. Sellaisia harhaopettajia oli paljon, ja niiden ansiosta ilmestyi kokonainen joukko apokryfisia eli salaperäisiä kirjoja, kuten Jaakobin alkuevankeliumi, Nikodemuksen ja Pietarin evankeliumit, Tuomaan, Paavalin ja Johanneksen teot ja monia muita sen kaltaisia.

Tämä apokryfisen kirjallisuuden ilmestyminen ja niiden synnyttämä epävarmuus siitä, mitkä kirjat ovat alkuperäisiä eli apostolisia, teki Uuden Testamentin kanonikysymyksen ajankohtaiseksi. Tehdottiin päästä selvyyteen siitä, mitkä kirjat ovat apostolisia ja alkuperäisiä eli autenttisia. Mutta tätä kysymystä ei voitu ratkaista heti, se vaati parin vuosi-

¹⁾ C. Skovgaard-Petersen: Hur Nya Testamentet blev till, siv. 130.

sadan ajan, jääden kolmannen ja neljännen vuosisatojen kirkonisien ja -opettajien ratkaistavaksi.

Ensimmäisinä näiden kirkkoisien joukossa on mainittava toisen ja kolmannen vuosisatojen vaihteessa eläneet kolme jokseenkin samanaikaista apologeetta: Ireneus Lyonin piispa, Tertulianus, Kartagon presbyteri ja Klemens Aleksandrialainen. Nämä miehet olivat ensisijassa voimakkaita harhaoppien vastustajia ja kristillisen totuuden puolustajia, ja siinä ominaisuudessa kukin heistä vei omalla tavallaan eteenpäin Uuden Testamentin Raamatun kanonin kehitystä. Heidän jälkeensä jättämistä teoksista me näemme, että tietoisuus Uuden Testamentin Raamatun kanonista Vanhan Testamentin vastakohtana oli jo olemassa. Tertulianus esim. jo käyttää näistä kirjoista nimitystä *novum testamentum* eli *novum instrumentum*¹⁾. Tämä nimitys voitiin antaa ainoastaan sellaisille kirjoille, jotka ovat apostolisia ja katolisia. Sellaisina pitivät nämä kirkonisät, mikäli heidän teoksistaan voidaan päättää, 4 evankeliumia, Ap. Tekoja, 13 ap. Paavalin lähetyskirjettä, Hebrealaiskirjettä, 1 Pietarin kirjettä, 1 Johanneksen kirjettä ja Ilmestyskirjaa.

Kolmannella vuosisadalla vei Uuden Testamentin kirjojen kanonin muodostamista eteenpäin vanhan kirkon ehkä etevin ja lahjakkain opettaja Origenes. Aikansa oppineimpana, tietorikkaimpana, laajalti tutustuneena kristillisiin seurakuntiin, kokeneena harhaoppien vastustajana ja Vanhan sekä Uuden Testamentin pyhään kirjallisuuteen syvästi perehtyneenä hänellä olikin siihen paremmat edellytykset kuin kenelläkään muilla. Hän jakoi uustestamentillisen kirjallisuuden kolmeen arvoluokkaan: oikeisiin, sekoitettuihin ja väärin, lukien ensimmäiseen arvoluokkaan 4 evank., Ap. T., 13 Paavalin kirjettä, 1 Pietr., 1 Joh. ja Ilmestysk., toiseen arvoluokkaan eli sellaisiin, jotka eivät olleet kaikkialla tunnettuja, mutta jotka Origenes itse hyväksyi, Hebrealaiskirjeen,

¹⁾ Д. Ивановъ: Руководство къ изучен. чтен. четвероев. и Д. А., siv. 9.

2 Pietr., 2 Joh., Jaakobin kirj., Juudan kirj., Hermaan Paimenen, Barnabaan lähetyskirjeen, I Kleemensin kirjeen ja Kahdentoista apostolin opin, sekä vääriin Hebrealaisten evankeliumin, Paavalin teot, Pietarin evankeliumin, Pietarin saarnan ja Pietarin opin.

Melkein vuosisataa myöhemmin vaikutti Eusebios, Kesarean arkkipiispa, ensimmäinen kristillisen kirkon historioitsija. Suuret Jerusalemin ja Kesarean kirjastot käytettävänään, kirjastot, joihin oli koottu kaikki sen ajan mahdolliset teokset, Eusebios työskenteli määrätietoisesti Uuden Testamentin kanonin muodostamiseksi. Häinkin, kuten Origenes jakoi uustestamentillisen kirjallisuuden kolmeen luokkaan, yleisesti tunnustettuihin (*ὁμολογούμενα*), riidanalaisiin (*ἀντιλεγόμενα*) ja vääriin, lukien ensiksimmäisiin 4 ev., Ap. T., 13 Paavalin kirjettä, 1 Pietr., 1 Joh., riidanalaisiin Hebrealaisk., 2 Piet., 2 Joh., 3 Joh., Jaakob. kir., Juudaan kir., jotka kuuluivat riidanalaisten ensimmäiseen luokkaan, sekä Paavalin teot, Hermaan Paimen, Pietarin Ilmestyksen, Barnabaan kir., 12 Apostl. Op., Hebreal. ev. ja Johanneksen Ilmestys, jotka Eusebios luki riidanalaisten toiseen luokkaan. Vääriin kuuluivat kaikki muut U. T:n apokryfiset kirjat.

Huomattavaa on, että Johanneksen Ilmestyskirjan, jonka Origenes luki ensimmäiseen luokkaan, sijoitti Eusebios riidanalaisten toiseen luokkaan eli apokryfisten kirjojen joukkoon.

Eusebios Kesarealaisen aikana vapautui kristillinen kirkko vainonalaisuudesta, päästen luomaan itselleen ulkonaista järjestystä ja kukoistusta. Keisari Konstantinos Suuri, jolle kristinuskon vapautuminen ja menestys olivat kalliita asioita, huolehti paljon kirkon ulkonaisesta järjestyksestä ja sen luomisesta. Hän rakennutti paljon uusia kirkkoja eri kaupunkeihin, ennenkaikkea Konstantinopoliin, jonne Rooman valtakunnan keisari-istuun hänen aikanaan siirtyi. Rinnan tämän kirkon ulkonaisen vapautumisen ja järjestymisen kanssa kehittyi myöskin Uuden Testamentin Raamatun kanonin kysymys lopullista ratkaisuaan kohti. Yhä polttavamaksi nimittäin kävi

kysymys siitä, mitkä kirjat todella ovat sen arvoisia, että ne voidaan ottaa rakennettujen kirkkojen pyhille pöydille ja luettaviksi seurakunnalle yhteisissä jumalanpalveluksissa.

Aikakirjat kertovat, että kun Konstantinopoliin oli rakennettu lukuisia uusia kirkkoja, kääntyi keisari Konstantinos Suuri Eusebios Kesarealaisen puoleen pyytäen tätä hankkimaan ja lähettämään 50 kappaletta Uutta Testamenttia Konstantinopoliin sen kirkkoja varten. Mitä kirjoja nämä 50 kappaletta sisälsivät, siitä ei olla täysin varmoja, mutta otaksutaan, että ne sisälsivät kaikki ne kirjat, jotka nyt kuuluvat Uuden Testamentin kanoniin, paitsi Johanneksen Ilmestyskirjaa.

Johanneksen Ilmestyskirja sai kauemmin kuin muut Uuden Testamentin kirjat taistella kanoniin pääsemisensä puolesta. Tämä johtui todennäköisesti siitä, että tämä kirja on luonteeltaan apokalyptinen, dogmaattiselta kannalta vaikeasti selitettävä, ja että tiedot tämän kirjan synnystä olivat alkukirkossa hyvin ristiriitaisia. Kristillisen kirkon vapautuessa vainoista tulivat mahdollisiksi myöskin yleiset kirkolliskokoukset, joissa ajan tärkeimmät uskonnollis-opilliset kysymykset käsiteltiin ja ratkaistiin. Uuden Testamentin kanonikysymyksen joutui kirkolliskokousten käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Ensimmäiseksi sitä käsiteltiin Laodikean kirkolliskokouksessa vuonna 363. Tämän kokouksen laatimasta luettelosta puuttuu Johanneksen Ilmestyskirja. Noin pari vuosikymmentä myöhemmin eli v. 382 kysymys oli esillä Rooman kirkolliskokouksessa, ja silloin tunnustettiin kanonisiksi kirjoiksi kaikki nyt Uuteen Testamenttiin kuuluvat kirjat, joskin esiintyi vielä epäselvyyttä niiden kirjoittajain suhteen. Vihdoin Hippoossa vuonna 393 kirkolliskokous lopullisesti hyväksyi Uuden Testamentin Raamatun kanonin nykyisessä muodossaan, tunnustaen myöskin niiden kirjoittajat.

* * *

Luotuamme näin katsauksen Uuden Testamentin pyhien kirjojen syntyyn ja niiden kanonin muodostumiseen me huo-

maamme, kuinka koko Uuden Testamentin syntyyn, sekä sen kirjoittamiseen, että kanonin muodostumiseen, ovat vaikuttaneet enemmän tai vähemmän satunnaiset ulkonaiset syyt. Mutta samalla emme voi välttää sitä sisäistä tunnetta, joka meille vakuuttaa, että Uuden Testamentin Raamattu on syntynyt *Jumalan Pyhän Hengen erikoisesta johduksesta ja vaikutuksesta* ja että sellaisena se on Jumalan sanaa — Jumalan puhetta meille. Tätä Jumalan henkivaikutusta emme saa ymmärtää inspiratio litteralis merkityksessä, jonka mukaan jokainen Raamatun sana olisi kirjoitettu Pyhän Hengen sanelun mukaan. Tämä käsitys tekisi Pyhän Raamatun kirjoittajat Pyhän Hengen orjallisiksi välikappaleiksi, mutta ei niin ole tapahtunut. Uuden Testamentin kirjoittajilla on ollut »Jumalan mieli» ja he ovat kirjoittaessaan säilyttäneet oman »individuaalisen (yksilöllisen) tyypillisyytensä».

Uuden Testamentin Raamatun historiasta meille käy selville eräs toinenkin tärkeä seikka, jota emme saa unohtaa tunnustaessamme Uuden Testamentin sisällön Jumalan ilmoitukseksi. Uuden Testamentin Raamattu, kuten edellisestä huomaamme, ei ole ollut aina sinä lähteenä, josta kristillinen kirkko on ammentanut itselleen sekä oppinsa että uskonnollisiveellisen elämänsä voiman, kuten protestanttisen katsomuksen mukaisesti laajat piirit ajattelevat ja luulevat, vaan alkuaan on ollut tällaisena lähteenä suullinen julistus eli Pyhä Perintätieto, jotka kumpikin, sekä Uusi Testamentti, että Pyhä Perintätieto, ovat olleet yhtä tinkimättömiä ja muuttumattomia ja jotka, ollen täydellisessä sopusoinnussa keskenään, täydentävät toisiaan. Tällaisista lähteistä meille vieläkin virtaa Vapahtajamme julistus ihmisen pelastuksesta; se virtaa kirjoitettujen Uuden Testamentin sivujen ja totuudessa vaeltaneiden isiemme suun kautta.

Suurenmoista on Jumalan ilmoitus. Se on elävä, voimallinen ja sytyttävä. Se elää ja vaikuttaa parhaillaankin. »Jolla on korvat, hän kuulkoon.»

Lähdekirjallisuutta: Uuden Testamentin selitysteos, I, II ja III osien johdannolliset tiedot, Werner Söderström Osakeyhtiö; — John Urquhart: Taistelu Raamatusta, Sortavala 1911; — С. М. Заринъ: Студенческія записи лекцій по священному Писанію Новаго Завета, С. Петербургъ, Лит. Богданова, 1912; — Епископъ Михаилъ: Толковое Евангеліе I, II ja III, Москва, Въ Университетской типографіи 1887; — А. Ивановъ: Руководство къ изяснительному чтенію Четвероевангелія и Деяній Апостольскихъ, Кіевъ, 1886; — С. Skovgaard-Petersen: Hur Nya Testamentet blev till, Stockholm, Ivar Haeggströms Boktryckeri A. B. 1929; — F. Godet: Kommentar till Lukas-Evangeliet, I. II. Upsala, 1882 Akademiska Boktryckeriet.

KRISTILLINEN ASKETISMI USKONNONHISTORIALLISELTA KANNALTA KATSOTTUNA

Kirj. J. Suhola

Luontoa katsellessamme huomaamme siinä toiselta puolen mitä suurinta eloisuutta, toiselta taas mitä suurinta yksitoikkoisuutta. Verratkaamme vain etelä-amerikkalaisen lianeilla koristetun aarniometsä- ja jokimaiseman elämää harmaan ja silmäkantamattomiin tasaisen keskierämaan elämään, niin varmaan huomaamme jyrkän eron niiden välillä. Nämä vastakohdat ovat kuitenkin sopusoinnussa keskenään ja täydentävät toisiaan, voipa sanoa, että ne ovat toisilleen välttämättömiäkin. Jos koko maailma olisi ruusutarhana, niin emmehän osaisi sitä ihailla, kun emme voisi verrata sitä mihinkään. Se olisi meistä aivan tavallista ja luonnollista. Jos taas kaikkialla olisi vain hiekkaerämaata, niin kenties me siihenkin olisimme tyytyväisiä, koska meillä ei olisi käsitystä paremmasta. Ei eloisuus tuntuisi eloisuudelta, ellemme tuntisi elottomuutta, — eikä päinvastoin. Arvostelu edellyttää aina vertailua. Kummassakin tapauksessa vaihteluun tottuneen silmin katsoen elämä maapallolla tuntuisi yksitoikkoiselta ja kuolleelta.

Jo muinaiset kreikkalaiset filosofit selittivät maailman syntyneen vastakohtista.¹⁾ Vasta vastakohdat luovat eloa luontoon. Nythän on tunnettua ja itsestään selvää, että eläimet, jotka muodostavat osan luontoa, muistuttavat joka suh-

¹⁾ Pythagoras puhuu maailman vastakohtien liittymisestä yhdeksi »järjestelmäksi», ja Herakleitoksen mukaan tulee vastakohtien maailmasta suuri harmonia (Vorländer: Vanhan ajan ja keskiajan filosofian historia (suom. E. Kaila); Jyväskylä 1911, ss. 30, 39).

teessa ympäristöään, sopeutuvat siihen. Eikä liioin ihminen-
kään tee tästä poikkeusta. Onpa huomattu, ettei ainoastaan
ihmisen ulkomuoto, vaan vieläpä hänen luonteensakin mukau-
tuu häntä ympäröivään luontoon.¹⁾ Emme tahdo tässä tutkia,
mihin suuntaan ja missä määrin minkilainen ympäristö kehittä-
ää ihmislunnetta — se kuuluu lähinnä sosiologeille — vaan
tahdomme vain todeta, että se niin on ja että maapallolla ero-
tetaan kaksi suurta luonteentyppiä juuri maantieteellisen ase-
man mukaan, nim. maailmaa vierova l. itämainen ja maailmaa
rakastava l. länsimainen tyyppi. Kumpikin on yhtä oikeu-
tettu ja yhtä välttämätön kuin konsanaan luonnon vastakoh-
taisuudet voivat olla. Vasta siitä alkua ihmisten monipuoli-
nen eiämä. Erilaiset luonteet muodostavat erilaisia elämän-
katsomuksia ja koettavat niitä toteuttaa. Ryhdymme nyt tar-
kemmin käsittelemään tuota itämaista ilmiötä, askeettista elä-
mänkatsomusta, joka tosin ei ole aivan vieras länsimaiselle-
kaan tyyppille, mitä osoittaa enemmän tai vähemmän maail-
maa kieltävän (siveellisessä mielessä) kristinuskon ja kristil-
listen luostarien leveneminen jopa niinkin kaukaisiin länsimai-
hin kuin Amerikkaan, mutta joka kuitenkin on luonteenomai-
sempi itämaille.

Sana askeesi johtuu kreikkalaisesta sanasta *ἀσκησις*
(vrb:stä *ἀσκέω* — harjoittaa jtkn, taidokkaasti valmistaa),
joka alunperin merkitsee fyysillistä harjoitusta, ruumiin ka-
raisemista, varsinkin atleettien voimistelua. Sittemmin sen
käsite laajeni merkitsemään henkistäkin ponnistusta ja har-
joitusta, sillä kuuluivathan ruumiin ja sielun harjoitus kreikka-
laisilla eroittamattomasti yhteen. »Terve sielu terveessä ruu-
miissa.» Mutta vielä myöhemmin, Pythagoraan ja Platonin
vaikutuksesta, tuo käsite siirtyi kokonaan eettilliselle puolelle

¹⁾ Harnack: »Välittäkoon vielä siihen selkkään, että jo länsimaiden
ilmastolliset olosuhteet määräävät osittain toisenlaiset elämäntavat kuin
itämaille (Das Mönchtum s. 28). Kern huomauttaa, että ilmanala on
vaikuttanut intialaisten elämänskatsomukseen (Westermarck teoksessaan
Ursprung und Entwicklung der Moralbegriffe II s. 294).

ja sai erittäin suuren merkityksen tahdon kasvattajana. Askeesin tehtäväksi tulee hillitä luonnollisia viettejä ja saada hengen herruus ruumiin yli. Se tulee jokaiselle välttämättömäksi, koska sen perustaksi on tullut juuri kieltäytyminen ja pidättyväisyys, jotka ovat korkeamman inhimillisen elämän ehtoja. Onhan selvää, että luonnollisten viettien vallalle päättäminen johtaa rappeutumiseen, jopa elämellisyuden asteelle asti. Paulsenin mukaan kohtuuttomuus merkitsee enemmänkin kuin elämellisyuden asteelle palaamista, koska ihminen käyttää siinä apunaan järkeäänkin, jota eläimellä ei ole. »Kohtuullisuus on sivistyksen edellytys. Pidättyväisyyden puute on monelle lankeemukseksi.»¹⁾ Sen vuoksi vaikka esim. protestantismi korostaessaan armo-oppia ei mielellään tahdo tietää mitään askeesista, täytynee edellisen perusteella sittenkin sille antaa jotain merkitystä. Niinpä edellä mainitun lisäksi prof. Fr. Foerster teoksessaan »Kasvatus ja itsekasvatus» (s. 177) itse protestanttina huomauttaa, että askeesi on hyvä keino itsensähillitsemiseen ja että protestanttisuus on tuominut tätä »kristillisen vapauden läpeensä tervettä, jopa välttämätöntäkin apukeinoa liian yksipuolisesti.» »Täytyy varoa liian passiivista käsitystä armosta — korkeinmatkin uskonnolliset kokemukset tarvitsevat eräänlaista tahdon myötävaikutusta» (s. 180), hän jatkaa. Nyt on kysymys vain siitä, missä määrin kukin tarvitsee tahdonponnistusta saavuttaakseen päämääränsä. Tarvitseepa sama henkilö toisessa suhteessa enemmän kuin toisessa. Tämän lisäksi ihanteet voivat olla erilaiset ja vaativat senmukaista harrastusta. Siksi on vaikea erottaa askeettia ei-askeetista.²⁾ Tulomme siihen tulokseen, että eettisessäkin askeetti-käsitteessä on erotettava kaksi merkitystä: laajempi ja suppeampi, joista edellinen on kaikille yhteinen ja jälkimmäinen vain erälle sopiva, kunkin omalaatuisuuden mukaan. Mutta jälkim-

¹⁾ Friedrich Paulsen: System der Ethik II ss. 14, 18.

²⁾ »Fransiskaaneja on maallikkopuvussa enemmän kuin aavistetaan» (Fransiskus Assislainen; Friedrich Heller, Der Katholizismus, s. 474).

mäisessä on kuitenkin eräitä yhteisiäkin piirteitä, nim. yksinäisyys, naimattomuus, köyhyys, kuuliaisuus ja rukous. Se siis saa selvästi uskonnollisen leiman ja on askeesia sanan varsinaisessa mielessä.

Siirtyminen laajemmasta askeesin harjoittamisesta suppeampaan tapahtuu vähitellen. Ihminen ponnistelee ensin toisten keskuudessa, mutta viimein huomaa parhaimmaksi erota koko maailmasta ja mennä metsään, erämaahan, vuorelle, luolaan t.m.s.¹⁾ Vain siellä hän katsoo voivansa pyrkiä ihanteeseensa, hengen herruuteen ruumiin yli, siveelliseen täydellisyyteen ja Jumalan valtakuntaan. Siellä vasta hänelle alkaa varsinainen askeesi, taistelu ruumiillisia himoja ja pahoja ajatuksia vastaan. Mutta toiselta puolen ilman taisteluaan ei voiteta mitään. Onhan selvää, että ihmiskunnan kauneimmat henkiset ja siveelliset arvot on luotu ja vastedes luodaan vain yksinäisyyteen vaipuneena, hiljaiseen ja rauhalliseen mietiskelyyn ja tutkisteluun syventyneenä. Maailman melussa ei aikaansaada mitään pysyvää ja arvokasta.

Tällaista yksinäistä, kaukana ihmisistä asuvaa askeettia l. kilvoittelijaa sanotaan erakoksi l. eremiitiksi tai anakoreetiksi. Yksinäisten erakkojen majoja sanotaan kellioiksi. Kun useita erakkoja muutti samoille paikoille, niin syntyi jonkinlainen yhdyskunta, jolla kuitenkin ei ollut sääntöjä eikä erikoista johtajaa. Erakot asuivat pienessä ryhmässä, kukin omassa majassaan. Näin syntyi erakkomajastoja l. skiittoja. Myöhemmin yhtyi useita skiittoja yhteen, muodostaen luostarin, jolloin elämä tuli sääntöjenmukaiseksi ja jolloin valittiin virallinen yhdyskunnan johtaja, jota sanotaan apotiksi, prioriksi tai igumeniksi. Luostarissa on myös muita toimihenkilöitä, kuten talouden- ja rahastonhoitaja y.m. Luostari on siis

¹⁾ Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, ettei terveellä pohjalla oleva askeesi olisi jollakin tavoin aina vaikuttanut yhteiskuntaoloihin. Friedrich Heller teoksessaan »Der Katholizismus» (ss. 473, 474) sanoo: »Munkin elämä on mykkä, mutta vaikuttava saarna.»

jo organisoitu yhdyskunta. Luostarin ja skiitan veljiä ja erakkoja sanotaan yhteisellä nimellä munkeiksi,¹⁾ ryhmissä asuvia munkkeja sanotaan myös koinobiiteiksi (kinobia — yhteiselämä). Sittemmin on syntynyt useita eri asteita ja nimityksiä munkkien kesken, riippuen siveellisestä ja henkisestä kehityksestä, kuuliaisuustehtävästä, kilvoitteluaajasta y.m. — Organisoitussa munkkiyhdyskunnassa on pää- eli emäluostari hallinnollisena keskuksena, ja sen ympärillä on tavallisesti skiittoja ja yksinäisiä erakkomajoja.

Munkkilaisuuden luostariasteella, joka edustaa hengellisen kehityksensä puolesta alinta astetta, tavataan myös naiskilvoittelijoita, joita yhteisellä nimellä sanotaan nunnaksi (nonna — siveä). Naisluostarin johtajaa sanotaan abbedissaksi tai igumeniaksi.

Useiden luostarien yhtymää sanotaan lauraksi, joka muistuttaa jo pientä kaupunkia suorine teineen ja puistikkoineen. Nykyään ei tällaisia ole olemassa, mutta nimitys on säilynyt muutamien suurimpien itämaisten luostarien kunnianimenä. Länsimailla tätä vastaa kongregatsioni.

Vielä eräs askeesin muoto on vaeltaminen maailmassa ilman pysyväistä asuntoa (kerjäläismunkit).

Tavallisesti erotetaan munkkilaisuudessa eristyneisyyteen katsoen kolme astetta: luostarielämä, skiittaelämä ja erakkoelämä. Nämä askeesimuodot tunnetaan vasta kristinuskon alkua ajoilta eikä sen aikaisemmilta, sillä esikristilliseltä ajalta ei ole meille säilynyt varmoja tätä seikkaa koskevia tietoja. Varmana voimme pitää vain sitä, että munkkiyhdyskuntia on ollut jo esikristillisellä ajalla, samoin naiskilvoittelijoita.

Myöskin muulla tavoin kuin eristyneisyyttä silmällä pitäen voisi munkkilaisuutta ryhmitellä, esim. ottaen huomioon dieetisen, seksuaalisen tai kultillisen elämäntavan.

¹⁾ Sana munkki johtuu kreikkalaisesta sanasta *μοναχός* ja merkitsee yksinäistä henkilöä. Yksinäisyydellä tarkoitetaan ensiksikin naimattomuutta ja sitten maailmasta pois vetäytymistä; *μοναστήριον*, monasteri, luostari — paikka, jossa yksinäiset asustavat.

Voisimme eroittaa myös negatiivisen ja positiivisen askeesiin. Edelliseen kuuluu kaikenlainen kieltäytyminen, jälkimmäiseen rukous ja työ.

Mainittakoon joku sana erikoisesti munkkilaisuuden ja mystiikan välisestä eroavaisuudesta, koska ne saattavat joskus esiintyä samassa henkilössä (Fransiskus Assisilainen, Bernhard Clairvauxlainen). Me tiedämme, että munkkilaisuus edellyttää joka suhteessa yksinäistä elämää ja askeesia. Mystiikka myöskin kyllä Fr. Heilerin mukaan edellyttää askeesia, mutta ei välttämättä yksinäisyyttä. Tässä on ero munkkilaisuuden ja mystiikan välillä. Mystiikkaa voi siis olla ulkopuolella munkkilaisuuden. Esimerkkeinä mainittakoon englantilainen Richard Rolle, italialaiset naismystikot Katariina Sienalainen ja Katariina Genovalainen sekä uusimman ajan huomattavin katolinen naismystikko Lucie Christine (viiden lapsen äiti). Munkkilaisuutta on myös riippumatta mystiikasta, ja tämä onkin tavallisinta itämailla. Länsimailla on esim. benediktiiniyhdyskunta vapaa mystiikasta.¹⁾

Usein on pohdittu kysymystä siitä, mistä syystä askeesi on syntynyt. — Jos askeesia ei olisi ollut muualla kuin kristinuskossa, niin olisi syy helposti löydettävissä uskonnollisista käsityksistä. Odotettiinhan alkukristillisen kirkon vainojen aikana Kristuksen pikaista toista tuleamista ja uutta elämää. Tätä maailmaa pidettiin katoavaisena. Oltiin vain matkamiehiä maan päällä. Siksi ei kannattanut välittää tästä maailmasta. Kun kristityille ilmaantui lisäksi aatevihollisia, jotka vainosivat heitä, oli sekin omiaan aiheuttamaan yksinäisyyteen pakenemisen. Prof. A. Harnack mainitussa teoksessaan mainitsee tähän yksinäisyyteen pakenemiseen muitakin syitä, kuten yhteiskunnan paheineen, väärän, epäpuhtaan kulttuurin, kutsumuksen ja työn, luonnon ja jopa itse ihmisenkin.²⁾ Kuitenkin mainittakoon edellisen johdosta, että monet marttyyrit todistavat, etteivät kristityt suinkaan aina lähteneet yksi-

¹⁾ Friedrich Heiler: *Katolizismus*, ss. 436—437.

²⁾ *Das Mönchtum*, ss. 20—21.

näisyyteen vaaroja ja velvollisuuksia pakoon, ja että toiselta puolen juuri yksinäisyydessähän alkaakin varsinainen taistelu itsensä kanssa.

Askeesi ei ole suinkaan kristinuskon yksinomaisuutta, vaan muilta, ei-kristityiltä kansoilta lainattua, joskin muuttuneena oleellisesti toisenlaiseksi kuin viimeksi mainituilla. Ei-kristittyjä ei liikuta liioin sielun kuolemattomuus, ei haudantakainen tulevaisuus, ei uusi maailma eikä yhteys persoonalliseen Jumalaan, vaan heillä askeesi perustuu primitiivisillä kansoilla maagillisiin tabukäsitteisiin (intiaanit), kulttuurikansoilla taas filosofiseen spekulatioon, lähinnä dualismiin (kreikkalaiset).¹⁾

Kuten edellä on mainittu, esikristillistä askeesia tutkiesamme liikumme pätevien ja luotettavien todistusten puutteessa enemmän tai vähemmän epävarmalla pohjalla.²⁾ Varmana voidaan kuitenkin pitää, että askeesi esiintyy aina uskonnoissa, kreikkalaisilla sen lisäksi filosofiassa. Maailmassa ei ole yhtään uskontoa, jolta kokonaan puuttuisi askeesi.³⁾ Se on yhdistävänä siteenä kristinuskon, juutalaisuuden ja pakanuuden välillä. Kuinka vanhat askeesin juuret ovat, ei voida tarkoin sanoa, sillä ne ulottuvat kauemmaksi kuin ihmiskunnan historiaa tunnetaan. Historialliseen näköpiiriimme sukeltautuneilla kansoilla näyttää jo olevan jonkinlaista uskontoa ja sen mukana myöskin askeesia (babylonialaiset, assyrialaiset, egyptiläiset). Niin pian kuin opimme tuntemaan intialaisia kansoja, huomaamme heilläkin jo askeesia. Intiaan onkin askeesin luvattu maa. Kun Aleksanteri Suuri hyökkäsi Intiaan, todisti eräs mukana ollut kreikkalainen, Megastenes, itse nähneensä siellä munkkeja (*βλόβιοι* — metsässä asuvat).⁴⁾ Tämä tapahtui 4. vuosisadalla e. Kr. Mutta jo sitä ennen, 6. vuosisadalla, kun Budda alkoi toimintansa, oli jo bramalaisuudessa ollut vaeltavia askeetteja. Jo brahmana-kirjallisuudessa puhutaan näistä n. 1000—800 vuoden paikkeilla e. Kr.⁵⁾ Me

¹⁾ R. Karsten: Inledning till religionsvetenskapen, ss. 232, 235.

²⁾ O. Zöckler: Askese und Mönchtum, s. 15.

³⁾ O. Zöckler: Askese und Mönchtum, s. 15.

tiedämme, että vaikka itse Budda ei erikoisemmin opettanut askeesia, hän kuitenkin käytännössä toteutti sitä. Hän perusti munkkiveljeskunnan, johon myöskin kuului vaeltajamunkkeja, bhikshuja, ja johon myöhemmin saivat naisetkin liittyä.¹⁾

Mutta vielä vanhempi on askeesi Niilin ja Eufrat- ja Tigrisvirtain varsilla asuvilla kansoilla: egyptiläisillä, babylonialaisilla ja assyrialaisilla. Varsinkin myöhemmässä egyptiläisten Serapis-kultissa oli askeesi kehittynyt jopa ankaraksi.²⁾

Samoin Israelin uskonnossa tunnetaan askeesi jo noin puoltitoista tuhatta vuotta e. Kr. Mooseksen laissa puhutaan sovintopäivän paastosta seuraavasti: »Vaivatkaa sielujanne ja uhratkaa Herralle tuliuhri. Jokainen, joka ei sinä päivänä paastoa, hävitettäköön kansastansa» (3. Moos. 23: 27, 29). Vielä selvemmin askeesin merkit näkyvät nasiirilupauksessa, joka tehdään »erottautuaksensa Herralle» (4. Moos. 6: 2). Olipa juutalaisilla kokonaisia yhdyskuntiakin, jotka harjoittivat askeesia, kuten farisealaiset, essealaiset ja terapeutit, jotka kaikki olivat olemassa vielä Kristuksen aikoina.

(Jatk. seuraavassa numerossa.)

¹⁾ O. Zöckler: Askese und Mönchtum, s. 35.

²⁾ O. Zöckler: M. t. s. 96.

ORTODOKSIA

Selostus Pariisin venäläisen instituutin ortodoksisen teologian professorin, Sergei Bulgakoffin ranskankielisestä teoksesta *L'Orthodoxie*.¹⁾

Kirjoittanut *Pentti Härkönen*

Maailmansota merkitsee erään aikakauden loppua ja uuden alkua, se oli kuin maailmanloppu pienessä mittakaavassa. Hirvein oli romahdus Venäjällä; vallankumouksen jättämät ranniöt eivät vieläkään ole lakanneet suitsuamasta sen uhrien mielissä. Sitä ilmeteltävämältä kuuluu pirstoutuneiden illusioiden keskeltä rovasti Bulgakoffin voitonriemuinen julistus Kristuksesta ja hänen seurakunnastaan, Ortodoksisesta kirkosta. — Samoinkuin uskonvainot hajoittivat apostoleita ja opetuslapsia eri maihin levittämään kristinuskkoa, samanlaista uskon voittoa merkitsee vallankumous, mikä karkoitti kristittyjä Venäjältä julistamaan Kristuksen ja Ortodoksian totuutta eri kielillä, Bulgakoff, P. Florensky, Vl. Soloview, Arseniew j.n.e. ranskan ja saksan kielillä.

Bulgakoffilla ilmenee eheä peruskäsitys, mikä hallitsee koko esitystä; se on selvä tietoisuus ortodoksian hengestä. Sen pohjalla hän ratkaisee kysymykset siitä, millä perusteella asiat ovat, niinkuin ne todellisuudessa ovat. Eräs hänen perusaatteitaan on, että elämä totuudessa ei ole mahdollista ihmiselle eristäytyneisyydessä ja erossa muista ihmisistä. »Sen, joka tahtoo pelastaa sielunsa, tulee se kadottaa. Se, joka elää yhteydessä toisten kanssa, joka vapautuu omasta minästänsä, joka kieltäytyy ja »lähtee ulos» itsestään, ainoastaan hän voi vastaanottaa totuuden. Jättäessämme yksilöllisyytemme,

¹⁾ *L'Orthodoxie*, par l'archiprêtre Serge Boulgakoff, Paris, librairie Félix Alcan, 1932 — 271 sivua.

emme kohtaa autiota metafysiikkaa, vaan täyteyden.» Juuri sen vuoksi rukoilemme »Isä meidän . . .»

Kristittyjen elämän siis tulisi olla yhteistä eräässä mielessä. Tämä omistuu sitä paremmin, kun he yksityisesti pyrkivät täydellisyyteen. Jokaisen kristityn on koelettava saattaa itsessään Kristus siihen asemaan, mitä psykoanalyysi tarkoittaa yliminällä, siis omistaa hänet omaksi yliminäkseen, toteuttaa vähitellen hänen ja itsensä identifiointi, samastus tai selvemmin: pyrkimys Kristuksen kaltaisuuteen (vrt. s. 154). Näinhän huomattavat eskeetikot ovat jo vuosisatoja käyttämissä menetelleet.

Pakanallisilla uskonnoilla ja kristillisillä lahkoilla on eräs yhteinen ominaisuus: ahdas käsitys; yksityistotuus totuuksien valtavan paljouden, kokonaisuuden sijasta, pars pro toto. Edelliset palvelevat epäjumalina kiveä, kühdettä j.n.e., kristin-usko sulkee piiriinsä koko luonnon ja maailmankaikkeuden. Samalla tavalla lahkot yksipuolisesti korostavat jotain kristinuskon osaa, esim. sitä, mikä viikonpäivä on oleva lepopäivä; kastetta j.n.e. Tässä kirjassa Bulgakoff voimakkaasti osoittaa, että Ortodoksinen kirkko sisältää kristillisen totuuden kokonaisuuden. Sitä totuutta hän on sovelluttanut vastatesaan eräisiin nykyajan polttaviin kysymyksiin rohkealla tavalla; niihin palaamme tuonnempana. Hän ei ole kuitenkaan ehtinyt käsitellä muutamia kysymyksiä, joiden sulteen Ortodoksinen kirkko ei voi välttyä lähitulevaisuudessa määräämästä kantaansa. Sellainen on esimerkiksi kysymys suhtautumisesta sotaan. Mainitkaamme toinen esimerkki: emme voine olla epätietoisia, minkä vastauksen Ortodoksian levollinen kirkkaus antaa kysymykseen kuolemanrangaistuksen käytäntöönottamisesta; asiahan on yleisinhimillinen, politiikan ulkopuolella.

Esiteltävänä oleva kirja on kokoelema esseitä, mutta silti ehjä kokonaisuus; jokainen luku seuraa välttämättömyydellä edellistä lukua; vallitsee luja sisäinen yhteys. Dogmaattinen aines on etualalla. Dogmatiikka ei ole yleensä hyvässä mai-

neessa kuolleisuutensa vuoksi, mutta luettuamme Bulgakoffin mainion esityksen käsityksemme muuttuu; se on suurelle yleisölle tarkoitettu kirja, joten siinä esitetyt asiat ovat arvoisille lukijoille miltei kauttaaltaan tunnetut. Sitäpaitsi maallikkona ja harrastelijana en liene aina osannut valita sellaista, millä olisi eniten uutuudenviehätystä; minun on pitänyt tyytyä toisinaan hajanaisesti kääntämään eniten mielenkiintoani herättäneitä ja oleellisimmalta vaikuttaneita kohtia; toivon, että niistäkin saa käsitystä tästä kirjasta, joka tosiaan on tutustumisenarvoinen elävän tyylinsä ja traditioon perustuvan, mutta monessa suhteessa uuden käsitystapansa vuoksi.

Pyydän huomauttaa, että sekä »kirkkoa» että »seurakuntaa» vastaa ranskassa sama sana l'église ja että käytämme Bulgakoffin käsitelmiä: kreikkalaiskatolisen asemasta ortodoksinen; roomalaiskatolisen asemasta katolinen.

I. SEURAKUNTA.

»Ortodoksia on Kristuksen kirkko maailmassa; Kristuksen seurakunta ei ole instituutti; se on uusi elämä Kristuksen kanssa ja Kristuksessa, Pyhän Hengen johtamana. Kristuksen ylösnousemuksen valo säteilee seurakunnan yllä ja ilo ylösnousemuksesta, kuoleman voitosta, täyttää sen.» — »Seurakunta on samaten elämää Pyhässä Kolminaisuudessa.» — — — Se on Kristuksen ruumis. »Seurakunta on Kristuksen lihaksitulemisen tulos; se on tämä lihaksituleminen.» — Seurakunta on yliaistillinen ja näkyvän maailman yhteys, »silta taivaan ja maan välillä», tämän otamme käsittelymme lähtökohdaksi.

Seurakunnan kautta Jumala toteuttaa tahtonsa maailmassa; se on olemassa meissä kokemuksena; sitä ei tule käsittää mekaanisesti, ikäänkuin jähmeäksi esineeksi, vaan funktionaalisesti, »se on hengellinen eliö (organismi), jonka elämä on yhteys rakkaudessa.» — »Tule ja katso!» Voimme käsittää seurakuntaa ainoastaan intuitiivisesta kokemuksesta, armon kautta, osallistumalla sen elämään. Laajentakaamme silta-

vertausta: seurakunta on ikuisen ilmaus ajallisessa, sakramentti ja mysteeri; se on uskonelämää, minkä kautta tämän maailman ilmiöt tulevat läpikuultaviksi, — — — kaikki seurakunnassa ulottuu näkyvän maailman rannoille. — Seurakuntaa ei voi olla olemassa yksin itsessään, ihmisten ulkopuolella. — Käsitämme seurakunnan, paitsi laatuna tai kokoomuksena, myös paljoutena, kaikkien ihmisten yhteytenä, mikä ilmenee rakkaudessa. — »Rakastakaamme toinen toistamme, että samassa hengessä tunnustaisimme . . .» Ihmiskunta on elämää Kristuksessa, ihmiset ovat saman viiniköynnöksen rypäleitä, saman ruumiin jäseniä. Täten ihmisestä tulee univerversaalinen olento: hänen elämänsä Jumalassa yhdistää hänet koko luomakunnan elämän kosmillisen rakkauden sitein. Ja tämä seurakunta yhdistää, ei ainoastaan elävät, vaan myös kuolleet (vrt. pyhien yhteys), enkelien arvoasteet ja koko luomakunnan. — Kaikki se aines seurakunnassa, mitä ei nähdä, voi tulla näkyväksi, ja tosiasia, että nähdään näkymätöntä, on vieläpä seurakunnan olemassaolon ehto. Voisimme sanoa seurakunnalla olevan kahdet kasvot: toiset katsovat ikuisuuteen, toiset historiaan ja v.m. merkityksessä, lihaksitulemisensa kautta sen on perustanut Herra Jeesus Kristus. Mutta sen täydellisyys ei ole saavutettu; se on vielä taisteleva seurakunta; se tulee olemaan voitosta riemuitseva seurakunta, missä »Jumala on oleva kaikki kaikessa.»

Bulgakoff luonnehtii ortodoksisen seurakunta-käsityksen itämaisen syvänä ja valtavana; siinä on arojen äärettömyyttä: »seurakunnan syvyydet ovat luotaamattomat.» Seurakuntakäsite on hänelle dynaamisen elävä.

II. KIRKOLLINEN PERINTÄTIETO.

A) *Pyhä Raamattu ja perintätieto (traditio).*

Raamatun kirjojen kaanon — seurakunnan henki — traditio luovana voimana seurakunnan elämässä — tradition ja

jumaluusopillisen tutkimuksen suhde — tradition toteutumisen historiassa muuttavana (muoto) ja ikuisuudessa muuttumattomana (sisältö) — näihin aiheisiin perehdymme tässä luvussa.

Bulgakoffin esitys saa meidät vakuutetuiksi siitä, että elämä on traditiota. — Traditio on seurakunnan elävä muisti ja sisältää tosiopin sellaisena kuin se ilmenee historiassa. — Uusimpien tutkimusten mukaan Raamattukin on eräänlaista kirjoitettua traditiota; ne antavat kasvavan merkityksen traditionaaliseen kollektiiviselle ainekselle selittäessään pyhien kirjojen muodostumista. — Kysytään, mitkä kirjat on otettu pyhien kirjojen kaanoniin ja tunnustettu Jumalan sanaksi? Se, mikä on Jumalan inspiroimaa. Se ei olisi Jumalan sanaa, ihmisille ilmoitettua, ellei se tunkeutuisi ihmissydämiin kuin lävistävä miekka. — Nykyajalle luonteenomaisin tradition ilmenemismuoto on tieteellinen, jumaluusopillinen tutkimus. — Siinä »kunnioituksen metodi» on aina paras tieteellinen metodi. Ellei uskota meidän Herramme jumaluuteen, hänen ihmetöihinsä, hänen ylösnousemukseensa, Pyhään Kolminaisuuteen — tieteellinen tutkimus tulee sisäisen paheen tahraamaksi; vapaakaan tiede ei ole edellytyksetön. Ortodoksia hyväksyy tieteellisen hengen samoin kuin kaiken sen, mikä on elävää ja aktiivista ihmiskunnan historiassa. Orjuutettu tiede ei ole tiedettä eikä hyödytä mitään. — »Se mikä on oraalla Raamatussa, kehittyy traditiossa. Jos Raamattua verrataan oraaseen, on traditio sato, mikä kasvaa inhimillisen historian maaperällä.» Tämä ajatus selittää esim. sakramenttien aseman. — Raamattu ei ole järjestelmä, vaan konglomeraatti, mosaiikki, jossa jumalallinen sana on kirjoitettu Jumalan käden kautta. Se on niiden luonnonvoimien mielikuvituksellisten luomusten kaltainen, jotka kohottavat maankuorta muodostaakseen siitä vuorijonoja ja jotka taas syöksevät sen alas, tehdäkseen siitä merenpohjan. Siksi Raamatussa ei ole ulkoisesti suljettua järjestelmää.» — — — »Raamattu on ikuisen tähtiryhmä, mikä säteilee päämme yllä taivaalla, meidän

vaeltaessamme inhimillisen olemassaolon merellä; me katselemme tätä tähtisikermää, ja se pysyy aina muuttumattomana, mutta aina myös sen asema muuttuu toiseksi meidän suhteemme.» (Siten jokainen aikakausi antaa esim. Vuorisaarnasta oman käsityksensä mukaisen tulkinnan). — Lukiessamme Raamattua meidän tulee se ymmärtää seurakunnan hengessä, mikä on sovun, ei eripuraisuuden ja eristymisen henki — se on uskollisuutta traditiolle siinä, mikä koskee Jumalan sanaa; sen sisäisenä normina on pyhyys.

B. Kirkollisen perintätiedon luonne.

Traditio on tyhjentymätön — — — me elämme traditiossa ja luomme sitä. Bulgakoff esittää vertauksen valoatulvivasta kirkosta; yksityiset kynttilät kuvaavat seurakunnanjäsenten asemaa traditiossa. Laatu on paljoutta tärkeämpi; palava kynttilä säilyttää samaa pyhää liekkiä, mikä kuuluu osana tradition valomereen. — Palauttakaamme lyhyesti mieleemme, mitä traditioon käytännöllisesti katsoen sisältyy:

Nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus (symboli); seitsemän ekumeenisen kirkolliskokouksen dogmaattiset määräykset; kirkon organisatio ja hierarkkinen järjestys; liturgiapalvelukset, sakramentit. Eräät kristinopin dogmit, joita ei ole ilmaistu ekumeenisten kirkolliskokouksien määrityksissä, saavat jumalanpalveluksien avulla lainvoiman. Esimerkiksi: kunnioitus Jumalan Äitiä kohtaan, oppi seitsemästä sakramentista, pyhien kuvien ja pyhainjäännösten kultti, suhteellinen oppi haudantakaisesta elämästä y.m. — Välillisempiä kirkollisen tradition muistomerkkejä ovat esim.: kirkollinen arkkitehtuuri, ikonimaalaus, kirkonmusiikki (sävellys ja kuorolaulu), kaunokirjallisuus määrättyiltä osalta (esim. eräät kohdat Dostojewskij'n tuotannosta), kirkolliset tavat, kuten ristimerkin tekeminen.

Tradition sisällä ja sen suhteen ei olisi niin paljon erimielisyyksiä, jos olisi otettu ohjeeksi Pyhän Augustinuksen

sanat »In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.» (Välttämättömissä kysymyksissä yksimielisyys, epäselvissä vapaus, kaikissa rakkaus). —

»Traditio ei ole jotain staattista, paikallaan seisovaa, vaan jotain dynaamista; se elpyy meidän innostuksemme tulessa.» — — — Samassa yhteydessä tekijä osoittaa vääräksi sen käsityksen, että Ortodoksia olisi ritualismin liikkumattomuuteen jähmettynyt kirkko. Päinvastoin esim. dogmatiikan alalla uusia ajatuksia ja dogmaattisia määrityksiä kypsyy aina, vaikka opin sisältö on ikuisesti muuttumaton. Seurakunnan inhimillinen puoli muuttuu ja kehittyy ajassa ja historiassa: »Jumalan valtakunnan hapatus on sekoitettu taikinaan, mikä käy omien lakiensa mukaan.» — Muuten Ortodoksinen kirkko noudattaa ohjelausetta *Primum vivere, deinde philosophari* (ensin elää, sitten filosofoida); se pyrkii mahdollisimman pieneen määrään dogmeja; aikoinaan se on tullut toimeen Pietarin uskontunnustuksella.

III. KIRKOLLINEN HIERARKIA.

A. *Sen luonne.*

Tässä luvussa käsitellään m.m. kysymystä apostolisesta successiosta. — Usein kuulee, erikoisesti lahkolaisten väittävän, että koska sielunpaimenella saattaa olla pahojakin inhimillisiä heikkouksia ja koska hän ei aina vietä nuhteetonta elämää, niin hänen toimittamiensa sakramenttien arvo olisi sen mukainen. Mutta »kirkolle annettu Pyhän Hengen armo ei ole henkilössä tai toisessa subjektiivisesti ilmenevä vaikutus, mikä olisi herkkä esiintymään tai olemaan esiintymättä; se on kirkon elämän objektiivinen teko, se on yleisen Heltuntain voima, mikä toimii aina ja keskeytymättömällä tavalla.» Tähän perustuu apostolinen successio, Pyhän Hengen lahjojen siirtyminen käsien päällepanemisen kautta, ja tätä ei seurakunnan toimittama vaali voi mitenkään korvata. Kä-

sien päällepaneminen ja seurakunnan äänestys eivät ole vastakohtaisia, kuten protestantit selittävät, vaan täydentävät toisiaan. Paavi Leo Suuri kirjoitti: »Älköön ketään asetetako virkaan vastoin kansan tahtoa.» — Tämän periaatteen oikeutta Ortodoksia ei ole kieltänyt. —

Siirrymme hierarkian käsitteeseen ja piispojen aseman määrittelyyn. Kuten tunnettua, »hierarkia on valta toimittaa sakramenteja.» — »Se on eräänlainen luuranko kirkon ruumiissa.» — Seuraa kysymys piispanvallasta; toimiiko piispa kirkon kanssa, vai sen yläpuolella; onko hän kirkon hallitsija vai sen edustaja. Bulgakoff edustaa vastauksessaan »kansanvaltaista» käsitystä. »Kirkkokunnat ovat edustetut päämiehinään olevien piispojen kautta.» — Hänellä ilmenee ihanneellinen käsitys sielunpaimenen tehtävästä; hänen ja seurakuntalaisten välisestä suhteesta. »Maallikot eivät ole charismasta (armolahjasta) tyhjä vaasi, jonka hierarkia täyttäisi», vaan »hierarkian voima ja rakkaus.»

Siivutamme kiinnostavan esityksen maallikkojen ja naisten oikeuksista seurakunnassa, lainaamme vain yhden sitä koskevan ajatuksen: »se kirkon vapaan innostuksen, samoin kuin tieteellisen tutkimuksen alue, traditio, on erikoisesti »profeetoimisen» alaa siinä merkityksessä, mikä tälle annetaan nykyään.» Oikeus toimia tällä alueella kuuluu myös maallikoille.

B. Kirkon ulkonaisesta erehtymättömästä auktoriteetista.

Bulgakoffin esitys tästä on syvälinen ja uranuurtava; se on yhtä joustava kuin Ortodoksisen kirkon hierarkinen rakenne: hän huomaa aina elävän hengen kaavamaisten muotojen takana: »Kirkossa elävä Pyhä Henki itse näyttää tien yksimielisyyteen, eivät yksin dogmit ja asetukset. — Hän kehittyy kahteen pääkysymykseen; ensimmäiseen kirkon erehtymättömyydestä ja siitä, kuka vahvistaa dogmien totuuden — ja toiseen dogmien synnystä ja siitä, kellä on valta julistaa opillista totuutta.

1) Ensin kirkolliskokouksen osanottajien yksimielinen enemmistö puolsi dogmien hyväksymistä. Sitten melkein jokainen kirkolliskokous vahvisti suoranaisesti tai epäsuorasti edelliset kirkolliskokoukset ja niiden määrittelemät dogmaattiset totuudet; maallikot eivät, esim. liikennevaikeuksien johdosta, ottaneet niihin osaa. Mutta käytännössä dogmit pääsevät voimaan vasta koko kirkon hyväksymisen tapahduttua; ne vahvistaa siis, ei yksin hierarkkia, vaan koko kirkko, jolle kuuluu *charisma veritatis*, totuuden armolahja. — Joskus vähemmistö saattaa edustaa totuutta, mikä on Kristuksessa, mutta se pääsee voittoon vasta enemmistön avulla.

2) Oikeus julistaa opillista totuutta kuuluu kirkolliselle valalle, mikä on keskittynyt piispoille, alkaen ekumeenisesta kirkolliskokouksesta ja päättyen hiippakuntapiispaan *ex cathedra*, hiippakuntansa nimessä ja rajoissa. Heillä on valta, ei ainoastaan lausua mielipiteensä, vaan myös formuloida opillisesti velvoittavia päätöksiä ja julistaa dogmaattisia määritelmiä. Mutta he eivät todista omasta puolestaan, *ex sese*, vaan kirkkonsa suostumuksesta, *ex consensu ecclesiae*.

Bulgakoff selvittelee käsitettä, mikä on merkitykseltään perustavaa ortodoksiselle opille kirkosta; se on ranskaksi *conciliarité*, venäjäksi *sobornost*: *croire en l'Église sobornaïa*, uskoa yhteen yhteiseen kirkolliskokoukselliseen seurakuntaan, mikä kokoaa ja yhdistää, kuten ortodoksinen kirkonkupoli. *Sobornost* merkitsee: sopusointuisuus, yksimielisyys, samoin kuin *sobor* merkitsee sekä kirkolliskokousta että kirkkoa. Ortodoksia on auktoriteetin ja yksilöllisen vapauden synteesi rakkaudessa, mikä kokoaa uskovat. Sana *sobornost* ilmaisee tämän kaiken.

IV. KIRKON YKSEYS.

Ortodoksian ykseys toteutuu maailmassa, ei koko universaalista kirkkoa hallitsevan vallan ykseyden kautta, niinkuin katolisessa kirkossa, vaan uskon, elämän ja tradition yksey-

den, samoin kuin hierarkkian apostolisen succession kautta. Ortodoksia on ainoa ja tosi kirkko, mikä säilyttää kirkon elämän jatkuvaisuuden, s.o. tradition yhteyden. Ortodoksia jakautuu kansallisiin autokefaalisiin kirkkokuntiin, joita yhdistävät sama usko, sakramentit, kanoniset suhteet, toistensa hierarkkian tunnustaminen. Ne ovat kuin kennoja samassa mehiläispesässä; vallitsee yhteys moninaisuudessa, ja piispalla on keskeinen asema tämän yhteyden ylläpitäjänä: *nulla ecclesia sine episcopo*. Vaikka jokaisen itsenäisen kirkkokunnan hierarkkia on hallinnollisesti täysin riippumaton, se on kuitenkin toiminnoissaan hiljaisesti koko maailman ortodoksisen hierarkkian valvoma. — Pelastaa kristitty maailma sekä rajattomasta pirstoutumisesta (protestantit) että despoottisesta yhdenmukaisuudesta (katolilaiset) — se on Ortodoksin kutsumus.

V. KIRKON PYHYYS.

»Kristityn elämän päämäärä on Pyhän Hengen lahjojen saavuttaminen», on Pyhä Serafim (venäl. XIX vs.) sanonut. Kirkko on Jumalan talo, samoin kuin meidän ruumiimme ovat temppeleitä, missä Pyhä Henki asuu. —

Edellä oli jo puhetta siitä, että sakramenttien vaikutus ei riipu niiden toimittajien moraalisesta arvosta, vaan Pyhän Hengen toiminnasta. — Seurakuntaan mahtuu, paitsi hyvää viljaa, myös rikkaruohoa; siitä huolimatta se on pyhä, sillä syntisille seurakunnanjäsenille on ominaista suhteellinen pyhyys, mikä oikeuttaa papin lausumaan sanat »pyhät pyhille». Herää kysymys, mikä on pyhyiden aste, jonka alapuolelle seurakunnan jäsenet eivät saata laskeutua. Se, mikä on ratkaisevan tärkeä, on tie, mikä johtaa vapautumiseen synnistä. Suuri joukko niitä, jotka pelastuvat, eivät ole valkoisia eivätkä mustia, vaan harmaita. — »Asettautua pyhien ominaisuudessa syntiinlangenneen kristityn maailman vasta-

kohdaksi, kuten eri lahkosten jäsenet koettavat menetellä, merkitsee farisealaisuuden näytteille levittämistä.»

Luvun lopussa on kiinnostava esitys uusien pyhimysten kanonisoimisesta.

VI. ORTODOKSINEN DOGMATIikka.

Ortodoksisella kirkolla ei ole, ahtaassa merkityksessä, muita dogmeja kuin Nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus ja seitsemän ekumeenisen kirkolliskokouksen määritelmät.

Bulgakoff esittää ytimekkään dogmaattisen perustelun uskolle Kristukseen, jossa jumalallinen luonto yhityy inhimilliseen, kuten tuli hehkuttaa raudan, Pyhään Kolminaisuuteen, henkimaailmaan, enkeleihin, jotka ovat hierarkiassa ihmisiä alempana; luomiskertomukselle, ihmisen syntymishistorialle ja uskon ja hyvien töiden keskinäiselle suhteelle.

VII. SAKRAMENTIT.

Ne asettavat rajoja hillittömälle ekstaasille, mikä on luonteenomaista mystillisille laukoille; ne ovat Pyhän Hengen vaikutuksen objektiivinen välikappale. Kuten tunnuttua, ei sakramenttien seitsen-luvulla ole lopullista luonnetta, oikeastaan niiden määrä on paljon suurempi — sacramentalia. — Kaikki siunaus ja pyhitys toimitetaan Jumalan nimessä, siksi tämä nimi on erikoisen, vanhatestamentillisen kunnioituksen ympäröimä Ortodoksiassa, kunnioituksen mikä on ortodoksisen hurskauden ja liturgian perusta.

VIII. NEITSYT MARIA JA PYHÄT ORTODOKSIASSA.

Neitseen Marian poisjättämisessä uskosta ja elämästä protestanttisuus eroaa enimmäkseen Ortodoksiasta, joka Kristuksen ihmisyyttä palvoessaan kunnioittaa hänen äitiään. Neitsyt Maria ei ole ainoastaan Kristuksen lihaksitulemisen välikappale,

vaan sen suoranainen elito. Hän on apostolisen Kirkon näky-
mätön, mutta todellinen keskus, häneen alkukristillisyyden
salaisuus on kätkeytyä. — Aviopuolisoiden hurskaudelle oimi-
nainen palavuus johtuu Neitseeseen Marian ihmisyydestä ja hänen
naisluomostaan. Hänessä ja hänen kauttaan naisellinen saa
aseman hurskaudessa, ei ilman yhteyttä Pyhän Hengen kanssa.

Saavumme esitykseen pyhistä ihmisistä, joista suurin on
Johannes Kastaja. Kirkolta ei koskaan puutu pyhiä, yhtä vä-
hän kuin Pyhän Hengen armoa, rakkautta ja uskoa; maail-
malle tunnettujen ja tuntemattomien pyhien (vrt. Kaikkien
pyhien juhla) »kultainen vyö» ulottuu aikojen loppuun asti. —
Pyhien enkelien ja ihmisten kunnioitus luo Ortodoksiaan hen-
gellisen perheen ilmakehän, mikä on täynnä rakkautta ja le-
poa. — Paitsi hyviä, on myös pahoja enkeleitä, jotka m.m.
saattavat olla yhteydessä mielisairauksiin ja hallusinaatioihin.

IX. ORTODOKSINEN JUMALANPALVELUS.

Loistava rituaali ja liturgian ihana kuorolaulu ovat Juma-
lan antama charisma, armolahja Ortodoksiselle kirkolle; siltä
meistä kaikista tuntuu. Ei voi haltioitumatta lukea Bulga-
koffin ylevää kuvausta tästä. Emme voi sitä estää, että pro-
testanttisuudesta saamme arkipäivän kirkon vaikutuksen.
Ortodoksiassa minusta on »maailmankielteisyy», oman mi-
nän ja halujen kieltäminen ylevöitynyt koko kirkon olemusta
täyttäväksi ylimaalliseksi kauneudeksi, mikä ilmenee selvim-
min jumalanpalvelusmenoissa ja kirkkolaulussa.

»Ortodoksisessa jumalanpalveluksessa kristillisen inspi-
raation huiput yhtyvät Bysantista saatuun mitä kallisarvoi-
simpaan antiikkiseen perintöön.» — »Eräs sille ominainen
piirre on realismi, evankeliumien tapauksia ei ainoastaan muis-
tella, vaan ne toteutuvat uudestaan Kirkossa»; evankeliumin
lukija kertoo sen, mitä näemme tapahtuvan silmiemme edessä
— hänellä on vastaava tehtävä kuin kreikkalaisen tragedian
kuorolla. — »Ortodoksiassa ei ole alkukristillisyyden ulko-

naista yksinkertaisuutta, sillä se kantaa kaikkien vuosisatojen rikkauden ja monimutkaisuuden kuormaa. Mutta tämän raskaan kultapuvun alle se kätkee elävän veden: vilpittömän ja yksinkertaisen uskon, Kristuksen tuntemisen ja hänen ylösnousemuksensa loisteen.» — Ortodoksisen jumalanpalveluksen säännöt määrää erikoinen ohjesääntö (typicon), joka on yhdistelmä Jerusalemin Pyhän Sabbaan ja Bysantin Pyhän Theodoros Studitan luostarien rituaaleista. — Erikoisen juhalliset ovat pääsiäispalvelukset: voitetun tuskan jälkeen riemu ilman iltaa. — Meidän täytyy sivuuttaa lähempi selostus siitä samoinkuin yleensä jumalanpalvelusten kosmillisesta luonteesta, »Eukaristiassa maailman aine saa pyhityksen», ja kirkkomusiikista.

»Suitsutus, palavat kynttilät; kulta ja hopea temppelin, vaatteiden, ikonien j.n.e. koristeina, kaikki tämä liittyy jumalanpalveluksen mystilliseen puoleen, tunteeseen Jumalan todellisesta läsnäolosta kirkossa. Sen tunteen valtaamina noudatamme kehoitusta »Ylentäkää sydämenne . . .» — »Ortodoksian sydän löydetään sen jumalanpalvelusmenoissa.»

X. IKONIT JA NIIDEN PALVONTA.

Tämä kultti johtuu ortodoksisen uskonnollisen tunteen konkreettisesta luonteesta. Se perustuu uskonnolliseen psykologiaan: tämä perustuminen on niin syvä, että ikoni näyttää välttämättömältä ortodoksiselle hartausharjoitukselle. — Ikonin siunaustoimitus aikaansaa siteen kuvan ja todellisen aiheen välillä. Samaten esim. Neitseän ja pyhien ikonit jatkavat heidän elämäänsä tässä maailmassa.

Kaikki on symbolista ikonissa, aihe, muodot ja värit. — Suurimpia ikonimaalareita ovat olleet 1400-luvulla eläneet munkkimestarit Andrei, Rubleff ja Denis. Heidän maalauksensa ovat yhtä korkealla taiteellisessa kuin jumaluusopillisessa suhteessa; ne ovat näkemyksiä Jumalasta.

XI. ORTODOKSINEN MYSTIIKKA.

Mystillisellä kokemuksella on objektiivinen luonne: Saulus ei ollut Damaskon tiellä harhanäyn leikkikaluna. — Suurimpia mysteeriöitä on pyhän eukaristian sakramentti. — Ortodoksinen mystiikka pyrkii eliminoimaan mielikuvituksen ja aistillisuuden; samaten ilman kuvia on tie, mikä johtaa siihen, rukous ja mietiskely. »Jeesuksen rukous» muodostaa ortodoksisen mystiikan oleellisen tyypin: »Herra Jeesus Kristus, Jumalan poika, armahda minua syntistä.» Kaikki askeetikot todistavat, että Jeesuksen nimi sulkee itseensä Jumalan läsnäolon voiman.

Katolilaiset palvovat Kristusta erikoisesti ristiinnaulittuna; taas ortodoksisen kansan sielussa on luonteenomaisemmin Jumalan karitsan, lempeän ja nöyrän Kristuksen kuva, Ortodoksialle (erikoisesti Venäjällä) ovat ominaisia köyhät ja yksinkertaiset »jumalanihmiset», pyhiinvaeltajat, kodittomat, »hullut Kristuksen puolesta.»

Länsimaat ovat käytännöllisiä, itämaat mietiskeleviä, näille on läheisin rakkauden apostoli ja Marian, eikä Martan esimerkki.

XII. ORTODOKSINEN ETIIKKA.

Eetilliseltä näkökannalta Ortodoksian voisi määritellä sielun terveytenä ja tasapainona, huolimatta sen traagillisesta ankaruudesta (ihanteena munkkimainen siveys, köyhyys, kuuliaisuus). — »Ortodoksian ihanteellinen perusta ei ole eetillinen, vaan esteettis-uskonnollinen; se on näkemys 'hengellisestä kauneudesta'.» Tämän saavuttamiseen tarvitaan »hengellistä taidetta», mikä todellisuudessa jää harvojen yksinoikeudeksi. — On toisenkinlaista moraalia, mikä ei inspiroi, vaan ainoastaan kurittaa, esim. Kantin ankara etiikka. — Ortodoksian heikkoutena on tahdon metodisen kasvatuksen puute, mutta vastapainoksi se antaa sydämen kasvatusta. —

Nöyryys ja rakkaus luonnehtivat ortodokseja. Ortodoksia ei koeta taivuttaa, se hurmaa ja vetää puoleensa, sellainen on sen tapa toimia maailmassa.

XIII. ORTODOKSIA JA VALTIO.

Tämä luku käsittelee kirkon ja valtion suhdetta alkukristillisyyden aikana, Bysantin keisarikunnassa alkaen Konstantinus Suuresta, »joka kruunasi valtion ristillä», Venäjällä tsaarivallan kestäessä ja nykypäivinä vallankumouksen tapahduttua.

Yleensä valtiokirkon asema antaa kirkolle raskaan taakan kannettavaksi. — Itse asiassa vallankumous on vapauttanut Venäjän kirkon liian läheisestä yhteydestä monarkiaan — lukemattomien uhrien hinnalla. Mutta nykyäänkin kirkolla on mahdollisuus vaikuttaa valtioon, ei ulkoa ja »ylhäältä» käsin, vaan sisästä, »alhaalta», kansasta lähtien ja kansan avulla, samoin kuin nyt se vaikuttaa sieluihin, ei pakon välikäsin, vaan vapauden tietä, mikä yksin vastaa kristillistä arvoa.

XIV. ORTODOKSIA JA TALOUSELÄMÄ.

Dostojewskij sanoi joskus: »Ortodoksia, se on meidän venäläistä sosialismiamme.» Hän tahtoi sanoa, että siinä oli yhteiskunnallisen rakkauden ja yhdenvertaisuuden innoitusta, mikä puuttui ateistisesta sosialismista. — »Nyt kun se on lakannut olemasta keisarillinen uskonto, se lähestyy yhä enemmän työväenluokkaa.» Se tahtoo katkaista siteen sosialismin ja ateismin välillä. — »Ortodoksinen traditio, kirkkoisien teokset antavat meille riittäviä perusteita hyväksyä sosialismin sanan yleisimmässä merkityksessä s.o. kiskomis- pörssikeinottelu-, rahanhimojärjetelmän kieltämisenä. Ortodoksian ei tule vastustaa sosialismia, jos se tunnustaa yksilöllisen vapauden; aivan päinvastoin, sillä tämä sosialismi on rakkauden käskyn täyttämistä yhteiskunnallisessa elämässä.

Ortodoksinen kirkko omistaa riittävästi voimia vastatakseen sosiaalista kutsumustaan — se voi luoda valoaan ihmiskunnan kulkemalle tielle, se voi herättää yhteiskunnallisen oman-tunnon, se voi julistaa hyvän uutisen työtätekeville ja ras-kautetuille.» — On tosiaan vaikea yritys koettaa tehdä talouselämä moraaliseksi! — »Kristus on Kuningas, ja hänen valtakuntansa, vaikka se ei ole tästä maailmasta, toteutuu myös täällä. Kuninkaallinen armolahja, minkä hän on antanut kirkolle, kutsuu sitä osallistumaan historian luomiseen. Joten ne, joille on korvat kuulla, kuulkoot nyt historian ukko-senjyrinää!»

Ortodoksia ei ole sidottu mihinkään talousjärjestelmään. Mutta pari seikkaa on selvää. »Ensiksi Ortodoksia ei nosta suojavarustusta yksityisomistuksen eteen.» — »Toiseksi Orto-doksia ei voi puolustaa kapitalistista järjestelmää, sillä se perustuu palkatun työn kiskomiseen; se voi ainoastaan tois-laiseksi tehdä myönnytyksiä tälle järjestelmälle sen ansioiden johdosta: sillä se on lisännyt työn tuottavuutta ja luovaa energiaa. Mutta sillä on epäämättömiä rajoja, joiden ylittä-mistä ei voida tunnustaa oikeudenmukaiseksi.» Tätä käsi-tystä ei ole sekoitettava kommunismiin; väärinkäsityksen mahdollisuutta ei liene. »Kommunismi luo uuden orjuuden kansalle; se velvoittaa pakkotyöhön, ja vapaus kuuluu ainoas-taan yhdelle luokalle tai puolueelle.» — Siiis paras taloudelli-nen muoto on se, mikä paraiten takaa yksilön oikeudellisen ja taloudellisen vapauden, turvaten hänet luonnolliselta köy-hyydeltä ja yhteiskunnalliselta orjuudelta.»

XV. ORTODOKSIA JA APOKALYPTINEN AJATUS.

Raamatun ennustuksissa ei ole kysymys ainoastaan koet-telemuksista, maailman agoniasta ennen sen loppua, vaan myös kirkon tulevaisuudesta, kirkon, mikä vielä odottaa täy-dellistymistään. — Kaikkia niitä, joilla on apokalyptisiä tim-

teita, yhdistää yhteinen usko: Kirkon historialla on edessään uusi tulevaisuus; toinen tuleminen vaatii ajan täyteyden, kuten ensimmäinenkin. Aika on täytetty silloin, kun koko elämä on kirkon vaikutuksen läpätunkema. Eikö siinä ole aate, mikä sisältää, muun muassa, Ilmestyskirjan 20. luvun ennustuksen tuhatvuotisesta valtakunnasta? Mutta sen toteuttaminen edellyttää uusia voimia, mitkä paljastuisivat Ortodoksiassa. Jos kristinuskon vihreä puu näyttää nyt kiihtuneelta, eikö se johdu siitä, että Puutarhuri on leikannut kaikki kuolleet oksat viinipuustaan, että uudet oksat versoisivat sitä voimakkaammin?

XVI. ORTODOKSINEN ESKATOLOGIA.

»Yksilöllinen eskatologia kuolemasta ja haudantakaisesta maailmasta on, erääseen määrään asti, korvannut yleisen eskatologian toisesta tulemisesta. Aika ajoin Kristuksen saapumiseen kohdistuva odotuksen tunne, rukous »tule, Herra Jeesus» syttyy uuteen liekkiin sieluissa, kirkastaen niitä toisen maailman valolla. Sen tunteen ei tule koskaan heiketä kristikunnassa, sillä se on, eräässä merkityksessä, tämän Kristusta kohtaan tunteman rakkauden mitta.

Bulgakoff käsittelee vielä Ortodoksian käsitystä viimeisestä tuomiosta ja »apokatastasis»-oppia, joka ei myönnä, että kadotukseen tuomittujen vaivat olisivat ikuiset. Hän huomauttaa, ettei viides ekumeeninen kirkolliskokous, eivätkä muutkaan kirkolliskokoukset ole tuominneet vääräksi tätä Origeenin esittämää ja Gregorius Nyssalaisen kehittämää oppia. — Joka tapauksessa, mikään ankaruus ei voi riistää meiltä toivoa, jota meille antavat pyhän Paavalin riemuitsevat sanat: »Jumala on sulkenut kaikki ihmiset kapinallisuuteen, jotta hän kaikkia armahtaisi. Oi Jumalan rikkauden, viisauden ja tiedon syvyyttä!» (Room. 11, 32—33). — Tietenkin edelläolevan tekijä on esittänyt teologiselta eikä dogmaattiselta kannalta.

XVII. ORTODOKSIA JA ERIUSKOISUUS.

(Toiset kristilliset tunnustukset)

Ortodoksia ei ole eräs historiallisista tunnustuksista: se on Kirkko itse totuudessa. Israel on valittu kansa, samoin Ortodoksia on valittu kirkko. Jumalan Henki se on, mikä johtaa kansat Ortodoksiaan, huolimatta inhimillisestä heikkoudesta ja ahtaudesta. Pyrkimys sitä lähestymään on jo alkanut (Tukholman ja Lausanne'in konferenssit) protestanttisessa maailmassa, josta Englannin episkopaalinen kirkko on lähimpänä Ortodoksiaa. Tässä tehtävässä joudutaan syventymään kysymyksiin, mitkä koskevat kirkollista traditiota ja hierarkian palauttamista apostolisen succesion avulla. — Kansat etsivät nyt Ortodoksiaa, usein tietämättäänkin; ne tulevat sen löytämään, sillä on sanottu: »Etsikää, niin te löydätte.»

XVIII. LOPPULAUSE.

»Ortodoksialle on olemassa menneisyys pyhänä traditiona, mutta jääkö sijaa tulevaisuudelle? Kyllä, sillä Ortodoksia ei ole päättynyt; sen yläpuolella ei ole muuta kupoolia kuin taivaan holvi. — Ihmiskunta tulee kypsäksi armolahjat omaavan Kirkon elämän täydellisyyttä varten. Juuri Ortodoksia on kaikkien kristillisten tunnustusten näkyvä ja salattu keskus ja totuus, tunnustusten, jotka ovat nyt hajallaan, mutta kutsutut yhtymään yhdeksi ainoaksi laumaksi, yhden ainoan Paimenen johtoon. Niin tapahtukoon!»

SISÄLLYS:

Uuden Testamentin ilmestyminen, kirj. <i>pastori P. Saarikoski</i> . . .	sivu 1
Kristillinen asketismi uskonnonhistorialliselta kannalta katsottuna, kirj. <i>maist. J. Suhola</i>	.. 13
Ortodoksia, kirj. <i>ylioppilas Pentti Härkönen</i>	.. 26

SAIKKONEN OY

Sortavala - Värtsilä

**Kangas-, Lanka-, Käsi-
työ- ja Muotiliike**

MYY

tukussa ja vähittäin
alaan kuuluvia
tavaroita

SUURIN ERIKOISLIIKE

alallaan palkka-
kunnalla

P. N. VASKO

LÄSKELÄ

Puhelin 9

MYY

lajitellusta varastosta
kohtuullisiin hintoihin

Kenkiä,

Kankaita,

Rihkamaa sekä

Siirtomaantavaroita

ja kotimaisia

tehdastuotteita

P. L. LEHTOSYRJÄ

Kerisyryjä

Hyvin lajiteltu
monipuolinen

SEKATAVARAKAUPPA

SUOSITELLAANI

Sortavalan Säästöpankki

Laatokan Karjalan vanhin
ja suurin säästöpankki

**Edullinen
suurille ja pienille
säästäjille**

Kreikkalaiskatolinen Kirjakauppa

Sortavala, Valamonkatu 5 — Puhelin 777

Täydellinen varasto

KREIKK. KAT. KIRJALLISUUTTA, RAAMAT-
TUJA, VALAMON MUISTOESINEITÄ, FILMEJÄ,
LEVYJÄ, PAPERIA, MAISEMAKORTTEJA
SORTAVALASTA JA SEN YMPÄRISTÖSTÄ

SEKATAVARAKAUPPA

P. PAUNI

PITKÄRANTA

PUH. 34 JA 98

SEKATAVARAKAUPPA

F. HILKAMO

PITKÄRANTA

PUH. 90

KULTA- JA KELLOLIIKE

I. A. SOINI

SORTAVALA, PUH 590

Tutustukaa laajaan ja
monipuoliseen kotimai-
seen hopea-, uusia hopea-
ja tinateostemme varas-
toon

Pekka Jouhki

Läskelänsuu

PUH. 2

A. UUNOLAN

Herkku- ja Ruokatavarain
kauppa, Sortavala

PUH. 597

Kaikkia alaan kuuluvia ta-
varoita kilpailuhinnoilla

Suosittelaa

Suosittellee

Ruokatavaroita

Kankaita

Lyhyttavaroita